

CORPUS DELICTI

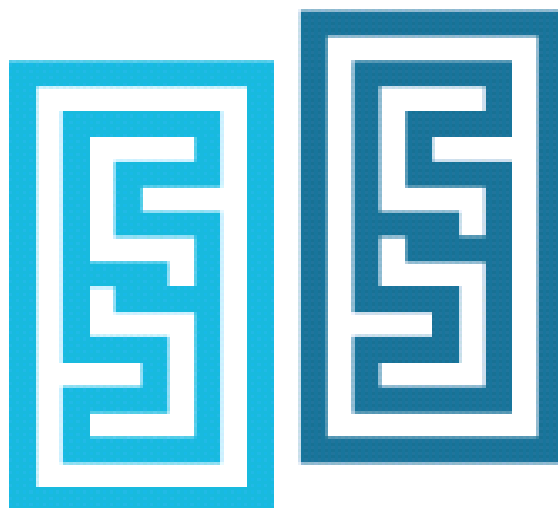
ČÍSLO 1

ROČNÍK 2011

elsa

The European Law Students' Association

**Advokátska kancelária
Pacalaj, Palla a partneri, s.r.o.**

GENERÁLNY PARTNER ELSA TRNAVA

Obsah

Úvodník.....	4
Aktuality	
SIMULOVANÝ SÚDNY SPOR 2011	5
4. ROČNÍK ŠTUDENTSKEJ VEDECKEJ KONFERENCIE	9
STEP – UROB TEN SPRÁVNY KROK PRE SVOJU KARIÉRU!.....	12
Rozhovor	
JUDR. ANTON ŠKREKO, PHD.....	15
Články	
14. MAREC – DEJINY, PRÁVO A POLITIKA Filip Kubuš	20
POVINNÉ ZVEREJŇOVANIE ZMLÚV SAMOSPRÁVNIMI CELKAMI Vladimír Tomaj	23
DOLOŽKA NEPLATNOSTI V PRACOVNOM PRÁVE Martin Császár	28
PRÁVNE PROSTRIEDKY OCHRANY PROTI NEKALEJ SÚŤAŽI Katarína Šutková	32
ROZVODOVOŠŤ – CHOROBA DNEŠNEJ SPOLOČNOSTI Lívia Hošťáková	36
MOŽNOSTI SKONČENIA NÁJMU NEBYTOVÝCH PRIESTOROV VÝPOVEĎOU PODĽA ZÁKONA 116/1990 ZB. PRI VYLÚČENÍ DISPOZITÍVNEHO USTANOVENIA § 10 Michal Antal.....	41
ODVAHA SPOTREBITELĽA ALEBO AKO TRPEZLIVOSŤ RUŽE (NE)PRINÁŠA ?! Mgr. Pavel Gavorník.....	47
SÁGA O PREDKUPNOM PRÁVE Mgr. Ondrej Pivarčí	52

Úvodník

Veľká noc bola tento rok akosi neskoro. Samo osebe by to asi nebol žiadny problém, ale v spojitosti s obávanými skúškami, ktoré absolvujeme ešte v pozdvihnutej prázdninovej nálade, to vyznieva o čosi horšie. Teraz by som to mohol uzavrieť suchou výzvou k svedomitému plneniu študentských povinností, čím by som si u niektorých vyučujúcich zaiste šplhol. No neurobím tak.

Naopak! Skúste sa už od tých skrípt konečne odtrhnúť a prečítajte si niečo zaujímavšie. Začnite sa zaujímať o svojich nadaných spolužiakov, o dianí na fakulte, riešte aktuálne právne a spoločenské problémy prostredníctvom staronového právnického časopisu CORPUS DELICTI!

Za posledné týždne sa toho okolo časopisu udialo naozaj veľa. Nová redakcia, noví prispievatelia, nový formát, nové smerovanie, nová obálka... a takto by som mohol pokračovať ešte dlho. Musím sa priznať, že na začiatku som mal o tomto relatívne veľkom projekte pochybnosti aj ja. Avšak príchodom nových nadaných ľudí ochotných podieľať sa na tomto projekte sa akákoľvek neistota rozplynula, zostal len blažený úsmev na tvári (čo nemá nič spoločné s pozdvihnutou náladou!) a pocit vd'ačnosti všetkým, ktorí sa na realizácii časopisu CORPUS DELICTI podieľali.

Osobitná vd'aka patrí pánovi rektorovi prof. JUDr. Marekovi Šmidovi, PhD. a tiež jednému zo zakladateľov časopisu CORPUS DELICTI pánovi JUDr. Antonovi Škrekovi, PhD., ktorí nezanedbateľným spôsobom pomohli definovať budúcnosť časopisu.

A Vám vážení spolužiaci a pedagógovia prajem príjemné čítanie!

Kristián Čechmánek
šéfredaktor

Aktuality

SIMULOVANÝ SÚDNY SPOR 2011

Simulovaný súdny spor je súťažou študentov práva napodobňujúcou reálny súdny spor. Súťaž je určená pre všetkých študentov, ktorí už získali základné vedomosti z oblasti súkromného práva, predovšetkým práva občianskeho a obchodného, a ponúka ich vyskúšať v praxi. Študenti v ňom súťažia v družstvách, pričom každý tím pozostáva z troch členov, ktorí sa učia navzájom spolupracovať a rozvíjať zručnosti dôležité pre každého advokáta. Medzi ne patrí nielen znalosť zákonov a ich aplikácia na konkrétny prípad, ale aj schopnosť prezentovať svoje myšlienky písaným i hovoreným slovom a pohotovo reagovať na často nečakané otázky členov senátu.

Fakultné kolo končí vybratím víťaza, ktorého určí senát. Družstvo, ktoré sa umiestni na prvom mieste, sa obvykle zúčastní národného kola Simulovaného súdneho sporu, kde reprezentuje Právnickú fakultu Trnavskej univerzity.

Simulovaný súdny spor organizuje ELSA Trnava v spolupráci s Právnickou fakultou Trnavskej univerzity v Trnave a projektovými partnermi, medzi ktorých tento rok opäť patrila advokátska kancelária Pacalaj, Palla a partneri, s.r.o., ktorá prispela hodnotnými knižnými publikáciami, spoločnosť S-EPI, s.r.o. a vydavateľstvo EUROKÓDEX s.r.o., ktoré prispeli vecnými cenami pre finalistov súťaže.

ELSA Trnava tak ako po minulé roky vyhlásila súťaž i pre akademický rok 2010/2011. Tento rok sa do súťaže zapojili 4 súťažiacie tímy, ktoré do dňa 27. marca 2011 odovzdali prihlášky spolu s vypracovanými právnymi analýzami, ktoré následne ohodnotila trojčlenná komisia pozostávajúca z JUDr. Milana Janča, PhD., JUDr. Jozefa Zámožíka, PhD. a Mgr. Pavla Gavorníka, ktorým za ich ochotu, profesionalitu a rýchlosť veľmi pekne ďakujeme.

Na základe udelenia bodov za splnenie formálnych náležitostí, kultúry písomného prejavu, štylistiky, gramatiky, ale najmä aj za pochopenie problematiky a argumentácie, vzišli z písomného predkola dva víťazné a kvalitné tímy. Následne boli medzi nich losom rozdelené úlohy žalobcu a žalovaného.

Tím žalobcu, členmi ktorého boli študentky tretieho ročníka bakalárskeho stupňa štúdia v dennej forme, menovite Michaela Komiňáková, Michaela Mikušová a Markéta Doležalová, vypracoval v priebehu troch dní žalobu, na ktorú v priebehu nasledujúcich troch dní reagovalo svojim vyjadrením družstvo žalovaného, tvorené študentmi prvého ročníka magisterského stupňa štúdia v dennej forme Bc. Kristiánom Čechmánkom, Bc. Oliverom Majdúchom a Bc. Martinom Császárom.

V stredu 13. apríla 2011 o 14. hodine sa oba tímy stretli na ústnom pojednávaní pod vedením trojčlenného senátu, ktorého predsedom sa stal JUDr. Milan Jančo, PhD., odborný asistent na Katedre občianskeho a obchodného práva a zároveň autor prípadu, ktorý sa družstvá snažili rozlúsknuť. Ďalšími členmi senátu boli Mgr. Silvia Žitňanská, koncipientka advokátskej kancelárie Pacalaj, Palla a partneri, s.r.o., a JUDr. Jozef Zámožík, PhD., odborný asistent na Katedre občianskeho a obchodného práva.

Fakultné kolo v Trnave už tradične otvoril prof. JUDr. Dr. h. c. Peter Blaho, CSc.

Počas profesionálne zvládnutej simulácie súdneho sporu bolo možné preskúšať oba tímy nielen v ich rétorických schopnostiach počas prednesenia podania, ale aj pozorovať ich pohotovosť a správnosť reakcií či výrečnosť a spôsob celkovej prezentácie súťažiacich pred súdom. Následne sa senát odobral na poradu a ohodnotenie súťaže, po ktorom predseda senátu vyhlásil výsledky a odôvodnil rozhodnutie.

Družstvo, ktoré skončilo na druhom mieste, a teda družstvo žalobcu, si odnieslo hodnotné publikácie, ktoré do súťaže venovala advokátska kancelária Pacalaj, Palla a partneri, s.r.o. a vydavateľstvo EUROKÓDEX. Víťazný tím žalovaných získal mimoriadne štipendium v hodnote 300 € od dekana Právnickej fakulty prof. JUDr. Mareka Šmida, PhD. a rovnako množstvo kvalitných odborných kníh od advokátskej kancelárie Pacalaj, Palla a partneri, s.r.o. a vydavateľstva EUROKÓDEX. Navyše každý člen víťazného družstva získal ročný prístup k produktu EPI Právny systém.

Po vyhlásení výsledkov a potrebných organizačných pokynov sa členovia senátu i súťažiaci odobrali na zaslúženú recepciu.

Gratulujeme obom tímom, ktoré si okrem vecných cien odniesli aj nové skúsenosti a vedomosti a majú možnosť poučiť sa z nedostatkov, na ktoré ich senát upozornil a naďalej držíme palce víťaznému tímu, ktorý bude našu fakultu reprezentovať aj v

národnom kole, ktoré sa uskutoční začiatkom mája 2011 na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave.

Ďakujeme našim partnerom a Právnickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave, bez ktorých finančnej, vecnej, ale i personálnej pomoci by sa projekt Simulovaný súdny spor 2011 nemohol uskutočniť.

V čase uzávierky časopisu dosiahli K. Čechmánek, O. Majdúch a M. Császár významný úspech. Reprezentanti Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave sa stali víťazmi celoslovenského kola Simulovaného súdneho sporu 2011, ktoré sa konalo v dňoch 4. a 5. mája 2011 v Bratislave. Srdečne blahoželáme!

Kristína Šimuláková

4. ROČNÍK ŠTUDENTSKEJ VEDECKEJ KONFERENCIE

Študentská vedecká konferencia je udalosť, ktorú posledné štyri akademické roky organizuje na pôde Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave študentská organizácia ELSA Trnava v spolupráci s fakultou.

Táto konferencia poskytuje študentom práva možnosť spracovať a prezentovať svoje nadobudnuté vedomosti vo forme písomnej práce a jej prezentácie pred publikom a komisiou zloženou z dvoch pedagógov a študenta. Najlepšie práce sú samozrejme odmenené.

Tohtoročná študentská vedecká konferencia sa uskutočnila 9. marca 2011. Konferencie sa zúčastnilo 49 prezentujúcich študentov, čím bol opäť prekročený počet prezentujúcich z minulých ročníkov. Konferencie sa zúčastnila aj stážistka z Právnickej fakulty Univerzity Komenského, ktorá pochádza z Ruska. Napriek tomu, že na deň konferencie bolo udelené rektorské voľno, prišli sa na konferenciu pozrieť aj študenti poslucháči.

Z pôvodných deviatich sekcií sa na základe tém prác podarilo otvoriť až osem.

Slávnostné otvorenie konferencie sa tento rok uskutočnilo v posluchárni číslo 7 a nie v zasadacej miestnosti Collegium novum z dôvodu vysokého počtu prítomných študentov a pedagógov. Vyhodnotenie sekcií prebiehalo individuálne v každej sekcii, pre veľké rozdiely v počte prezentujúcich, čo mu však neubralo na dôstojnosti. Počas trvania celej konferencie bolo k dispozícii občerstvenie ako aj organizačný tím, ktorý sa staral o bezproblémový priebeh konferencie.

Konferencia prebehla bez komplikácií a vďaka štedrosti fakulty bolo odmenených dokopy 21 miest vo forme dvojjazyčného diplomu, knižnej a finančnej odmeny. Výherné práce čaká aj publikácia v Zborníku prác, ktorý bude vydaný v blízkej budúcnosti.

Tu uvádzame zoznam študentov spolu s ich výhernými prácami:

Historickoprávna a rímskoprávna sekcia

1. miesto – **Hana Purgatová**, študentka 3. ročníka denného Bc. štúdia:

Charakteristika manželstva v starovekej Mezopotámii a jeho právnohistorický vývoj

Sekcia teórie práva a sociologicko-právneho výskumu

1. miesto – **Daniel Arbet**, študent 2. ročníka denného Bc. štúdia:

Pôvod arabsko-islamského štátneho marazmu

2. miesto – **Tomáš Hlinka**, študent 1. ročníka denného Mgr. štúdia:

O význame inštitútov obmedzujúcich svojvôľu väčšiny v modernej demokracii

Sekcia trestnoprávna, kriminologická, forenzných disciplín a sociálnej psychológie pre právnikov

1. miesto – **Katarína Kavul'ová**, študentka 2. ročníka denného Mgr. štúdia:

Trest domáceho väzenia – kriminologické aspekty

2. miesto – **Viola Danillová**, študentka 2. ročníka denného Mgr. štúdia:

Fenomenológia ekonomickej kriminality a jej objasnenosť v krajinách V4 v rokoch 2005 – 2009

3. miesto – **Lucia Šimunová**, študentka 2. ročníka denného Mgr. štúdia:

Kriminologický profil páchatel'a hospodárskej kriminality v regióne

Sekcia ústavného práva

1. miesto – **Martin Sasinek**, študent 3. ročníka denného Bc. štúdia:

Ochrana osobných údajov v kontexte fenoménov súčasnej doby

2. miesto – **Peter Vojsovič**, študent 1. ročníka denného Mgr. štúdia:

Nezmeniteľnosť materiálneho jadra ústavy

3. miesto – **Igor Kútny**, študent 3. ročníka denného Bc. štúdia:

Ústavný zákon o československej federácii ako dokument zakladajúci ústavno-právnu subjektivitu SR

Sekcia medzinárodného a európskeho práva a medzinárodných vzťahov

1. miesto – **Eliška Sekáčová**, študentka 3. ročníka denného Bc. štúdia:

Interrupcia a eutanázia v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva

2. miesto – **Matej Zmij**, študent 2. ročníka denného Mgr. štúdia:

Vybrané aspekty kontroly spájania podnikov v práve EÚ

3. miesto – **Denisa Šrameková**, študentka 3. ročníka denného Bc. štúdia:

Rozobratie problematiky pôžičky Grécku

Sekcia správneho práva, finančného práva a práva životného prostredia

1. miesto – **Beáta Selková**, študentka 3. ročníka denného Bc. štúdia:

Súčasné ponímanie štátnej služby na Slovensku a v Európe

2. miesto – **Marek Krupa**, študent 3. ročníka denného Bc. štúdia:

Zdaňovanie príjmov z podnikateľskej činnosti vykonávanej na území Ruskej federácie

Sekcia občianskeho práva

1. miesto – **Ingrid Valachová**, študentka 2. ročníka denného Mgr. štúdia:

Občianskoprávne aspekty medzinárodných únosov detí

2. miesto – **Juraj Dziak**, študent 2. ročníka denného Mgr. štúdia:

Predzmluvná zodpovednosť

3. miesto – **Dominika Malá**, študentka 2. ročníka denného Mgr. štúdia:

Ochrana osobnosti

Sekcia obchodného práva a pracovného práva

1. miesto – **Katarína Šutková**, študentka 1. ročníka denného Mgr. štúdia:

Právne prostriedky ochrany proti nekalej súťaži

2. miesto – **Martin Csázsár**, študent 1. ročníka denného Mgr. štúdia:

Vznik pracovného pomeru

3. miesto – **Eva Horvátová**, študentka 2. Ročníka denného Mgr. Štúdia:

Daňová povinnosť komanditnej spoločnosti a jej uplatňovanie v praxi

3. miesto – **Zuzana Francúzová**, študentka 2. Ročníka denného Mgr. Štúdia:

Právo kupujúceho odstúpiť od zmluvy

Výhercom srdečne blahoželáme a prihláseným študentom ďakujeme a dúfame, že viacerí z nich sa prihlásia na konferenciu i v jej ďalšom ročníku a že tradícia každoročného stúpajúceho počtu prezentujúcich študentov bude pokračovať i v budúcnosti Študentskej vedeckej konferencie.

Jana Šipkovská

STEP – UROB TEN SPRÁVNY KROK PRE SVOJU KARIÉRU!

STEP (Student Trainee Exchange Programme) je výmenný program pracovných stáží v advokátskych kanceláriách, na právnych oddeleniach súkromných firiem, bánk, vo vládných alebo neziskových organizáciách a v ďalších organizáciách zaoberajúcich sa právom. Tento program organizuje Európske združenie študentov práva – ELSA. STEP je jednou z kľúčových a najstarších sekcií ELSA a práve v tejto sekcii sa najviac prejavuje medzinárodný charakter ELSA. Každoročne totiž prebehne viac ako 400 stáží v takmer 40 krajinách celého sveta. Okrem Európy a USA sa uskutočňujú stáže aj na Filipínach, v Malajzii či v Japonsku. STEP je určený pre študentov, doktorandov a pre absolventov právnických fakúlt až do veku 30 rokov.

STEP umožňuje študentom práva a mladým právnikom získať neoceniteľné skúsenosti, uplatniť svoje vedomosti, zručnosti, a to priamo v praxi, napríklad v niektorej z advokátskych kancelárií alebo v medzinárodnej organizácii. Po absolvovaní samotnej stáže, ktorá trvá od 2 týždňov do 2 rokov, účastník dostane certifikát o absolvovaní stáže, ktorá pre neho môže byť len ďalším prínosom. Jediné, čo musí záujemca o stáž urobiť, je vybrať si z pravidelne aktualizovaného Newsletter-a najzaujímavejšiu stáž a vyplniť prihlasovací formulár. Formulár je potrebné vyplňať veľmi precízne, pretože okrem životopisu a motivačného listu, ktoré sú v ňom obsiahnuté, je to jediný dokument, na základe ktorého vás možno odlíšiť od ostatných uchádzačov. Ak bude vaša prihláška v poriadku, bude zaslaná do Bruselu a potom už neostáva nič iné len čakať, či si ten-ktorý zamestnávateľ vyberie práve vás.

Stáže poskytuje aj medzinárodná organizácia – Rada Európy, s ktorou je nadviazaná v rámci STEP-u dlhodobá spolupráca. Tejto stáže sa minulý rok zúčastnil aj náš spolužiak, **Radoslav Žák**, ktorému sme položili pár otázok.

Ako hodnotíš stáž v Rade Európy?

Môžem povedať, že stáž splnila väčšinu mojich očakávaní. Vďaka nej som mal možnosť preniknúť do inštitucionálneho fungovania srdca Európy – Bruselu a byť na chvíľu jeho súčasťou, čo hodnotím ako veľmi pozitívnu a obohacujúcu skúsenosť.

Aký dlhý čas si strávil v Rade Európy a v ktorom meste si stážoval?

Ako je všeobecne známe, Rada Európy a takmer všetky jej orgány majú svoje sídlo v Štrasburgu. Ja som však pôsobil v rámci Direktoriátu pre zahraničné vzťahy v Kancelárii pre styk Rady Európy s Európskou úniou v Bruseli v období od 12. septembra do 3. decembra 2010. Napriek tomu, že išlo o „malú“ kanceláriu, ktorej tím tvoril veľvyslanec Rady Európy a jeho 6 spolupracovníkov, na nedostatok práce som sa nemohol sťažovať. Moja pracovná

doba trvala od 9. hodiny do 18. hodiny a keď bol rušný rokovací deň, tak dokonca až do 20. Hodiny. Obedné prestávky dlhšie ako hodinu tu boli ale nevyhnutnou samozrejmosťou.

Aká bola náplň tvojej práce?

Hlavnou náplňou mojej práce bolo zúčastňovanie sa na zasadaniach Európskeho parlamentu v oblasti politik, ktoré sú spoločné aj pre Radu Európy a vypracovanie podrobných správ, ktoré sa následne posielali príslušným inštitúciám Rady Európy do Štrasburgu. Ďalej som sa zúčastňoval aj na rôznych konferenciách, debatách a panelových diskusiách významných Európskych inštitúcií a think-tankov. Oblasť týchto politik bola široká, išlo najmä o oblasti trestného práva, bezpečnosti, práva duševného vlastníctva, ľudských práv a primárneho práva EÚ, ďalej medzinárodných vzťahov s Kaspickým regiónom, Balkánom a Blízkym východom. Vypracovanie analýz, grafov a podieľanie sa na príprave oficiálnych udalostí Rady Európy boli tiež na dennom programe.

Myslíš si, že STEP posunul dopredu tvoju kariéru?

Jednoznačne áno, v dnešnej dobe vysokých kvalifikačných nárokov zamestnávateľov je možné pomaly na každom pohovore počuť otázku „Aké sú Vaše zahraničné pracovné skúsenosti?“.

Ak by si mal znova možnosť zúčastniť sa stáže, využil by si ju?

Určite áno, je predsa potrebné rozširovať si svoje obzory vo všetkých oblastiach.

S akými nedostatkami, či už v rámci organizácie alebo kolektívu si sa počas stáže stretol?

Organizácia a kolektív boli výborné, ale ako to už väčšinou chodí, najväčším nedostatkom boli financie – táto stáž bola neplatená, Rada Európy však každému stážistovi zaplatila komerčné zdravotné poistenie. Tiež je veľmi dôležité, kedy ponuka stáže príde, ak príde po deadline všetkých štipendijných ponúk, tak je to problém. Navyše ubytovanie v Bruseli je veľmi drahé a v období august – september je problematické ho vôbec zohnať, lebo väčšina stáží začína v septembri a dopyt po ubytovaní je enormný. Ako prvú vec po vybraní na stáž určite odporúčam rýchlo si zohnať ubytovanie.

Čo by si odporučil ostatným záujemcom o stáž v Rade Európy, prípadne o iné stáže?

V prvom rade je potrebné zamyslieť sa, či chcete ísť po škole do advokácie alebo vás viacej láka medzinárodné právo a kariéra v inštitúciách, podľa toho sa treba rozhodnúť. Ďalej si určite dajte záležať na vašom životopise a motivačnom liste. Všetky vaše akademické aktivity a pracovné skúsenosti zavážia pri výbere kandidáta. Keď som si neskôr pozeral v kancelárii životopisy uchádzačov, všetci mali zvýraznené ich skúsenosti. A ešte jedna vec, my Slováci máme vo svete dobré renomé, takže treba posielat' životopisy ostošeť!

Aký bol najhorší a najlepší okamih počas pobytu v Bruseli ?

Veľmi nepríjemným bol pre mňa okamih, keď som kráčal Bruselom na jedno zasadanie Európskeho parlamentu v obleku a s diplomatkou v ruke. V tom čase prebiehala asi 80-tisícová celoeurópska demonštrácia odborov proti úsporným opatreniam a zrazu som sa ocitol uprostred masívneho rozvášneného davu, ktorý po mne vykrikoval a kadečím ma obhadzoval, našťastie ma potom ťažkoodenci pustili dnu cez zátarasy. Naopak veľmi satisfakčným momentom bolo, keď mi na môj študentský kancelársky telefón, ktorý takmer nikdy nezvonil zavolať zo Štrasburgu riaditeľ odboru medzinárodných vzťahov a pochválil moju podrobnú správu z oblasti obchodovania s ľuďmi s tým, že odvádzam „an excellent job“.

Ak si inteligentný, šikovný a odvážny mladý človek, ktorý nemá strach presadiť sa a zaujala ťa možnosť získať skúsenosti ako Rado, ozvi sa svojmu lokálnemu viceprezidentovi a vyť až z tejto jedinečnej možnosti, čo najviac!

Eliška Sekáčová

Rozhovor

JUDR. ANTON ŠKREKO, PHD.

Po skončení magisterského štúdia v odbore právo na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave v roku 2003 pokračoval v doktorandskom štúdiu na tejto fakulte v odbore občianske právo so špecializáciou na právo duševného vlastníctva. V roku 2008 obhájil dizertačnú prácu a získal akademický titul PhD. Po absolvovaní študijných a vedeckovýskumných stáží na Úrade priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky a na Inštitúte Maxa Plancka pre právo duševného vlastníctva, súťažné a daňové právo v Mníchove, ako aj po absolvovaní dištančného vzdelávacieho kurzu WIPO Worldwide Academy v oblasti duševného vlastníctva, pôsobil v advokácii, na Okresnom súde Trnava a na Ministerstve kultúry Slovenskej republiky ako riaditeľ odboru autorského práva.

V súčasnosti pôsobí ako odborný asistent na Ústave práva duševného vlastníctva Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave. Je autorom monografie a viac ako dvadsiatich vedeckých a odborných článkov z oblasti duševného vlastníctva a súťažného práva, niekoľkých prekladov, ako aj študijných textov pre študentov právnických fakúlt.

Pred nedávnom sme ako ELSA Trnava odsúhlasili obnovenie vydávania časopisu CORPUS DELICTI. Málokto vie, že Vy ste otcom pôvodnej myšlienky časopisu CORPUS DELICTI. Mohli by ste nám prezradiť, ako táto myšlienka vznikala, prečo vôbec vznikla a v akej vízií (rozsahu) ste ju uskutočnili?

Informáciou o obnovení vydávania pôvodného študentského časopisu na našej právnickej fakulte ste ma veľmi potešili. Myslím si, že táto platforma patrí na akademickú pôdu každej fakulty, a snád' osobitne na fakulty humanitného zamerania, kde hlavné výstupy, či už vedecké alebo študijné, realizujeme prostredníctvom písaného textu. Musím Vás však poopraviť, nebol som jediným „otcom myšlienky“, ale len jedným s otcov spolu s ďalšími kolegami, najmä Michalom Maštenom a Petrom Machom. Pravdou však je, že som na svoje plecia prevzal tú obsahovo–realizačnú časť projektu CORPUS DELICTI a stal som sa prvým šéfredaktorom. Prapôvodná myšlienka vznikla, ako to už pri študentských časopisoch asi býva zvykom, pri pive v dnes už zabudnutej a zrušenej trnavskej pivárni U bieleho andela. Napriek takto poznačenému vzniku myšlienky sme od začiatku projekt časopisu brali veľmi vážne. Pôvodná predstava bola vytvoriť osobitné médium, ktoré by spájalo študentov a učiteľov fakulty s presahom k odborným výstupom. Nechceli sme časopis, ktorý by sa zameriaval výlučne na študentský život, ale časopis, ktorý by vytvoril priestor pre serióznú

žurnalistiku zo študentského života budúcich právnikov v Trnave a zároveň poskytol aj priestor pre odborné články učiteľov i študentov, a to dokonca v prevažnej miere. Zhodnotiť dnes so značným odstupom času naplnenie tejto vízie nie je pre mňa jednoduché, mali by to urobiť čitatelia. Osobne sa však domnievam, že sa nám plnenie našej predstavy a koncepcie časopisu vo vydaných číslach darilo a časopis bol kladne prijatý celou akademickou obcou našej fakulty.

Náš terajší formát časopisu CORPUS DELICTI je zameraný najmä na realizáciu študentov práva, ktorí u nás študujú, vo forme príspevkov ich článkov, právnych analýz, úvah a podobne. Má podľa Vás takýto formát zmysel, resp. v čom by ste videli eventuálny prínos takéhoto projektu na našej fakulte?

Študentský časopis je práve tá platforma, ktorá ponúkne študentom našej fakulty priestor na uplatnenie svojich tvorivých, no a samozrejme i odborných kvalít. Poviem to na jednoduchom príklade. Ak študent vypracuje povedzme semestrálnu prácu alebo analýzu či rozbor nejakej právnej veci na cvičení, prezentuje takýto svoj odborný výstup v tom lepšom prípade pred kolegami zo skupiny, častejšie však iba pred pedagógom, ktorému prislúcha hodnotenie. V mnohých prípadoch však študent na vypracovanie uvedenej práce vynaloží mnoho úsilia a práca prezentuje nové či novo usporiadané výsledky odborného výskumu. Nuž a je samozrejme škoda, že študent nemá možnosť na jednej platforme zdieľať výsledky svojej práce so svojimi kolegami, či inými učiteľmi, a tí zase na druhej strane nemajú možnosť dozvedieť sa jednak nové informácie, a jednak spoznať – i keď nepriamo – nadaného kolegu (samozrejme tu abstrahujem od potenciálnej možnosti publikovania naozaj výborných výstupov študentov v etablovaných právnických časopisoch na Slovensku či v Českej republike). No a presne tu je priestor, ktorý má patriť študentskému časopisu na právnickej fakulte.

Už máte asi akú – takú predstavu o obnovenom projekte CORPUS DELICTI. V čom sa podľa Vás líši od originálu? Môžeme nazvať takýto formát fakultného časopisu ako krok vpred?

Jednoznačne. Napokon krok vpred urobil a vlastne práve dnes robí celý mediálny svet v oblasti printových médií. Mám na mysli prechod na digitálne platformy, a to nie len vytváranie nových už priamo digitálnych obsahov prelínajúcich už úplne prirodzene text s obrazom a dokonca i zvukom, ale i digitalizáciu obsahu, na ktorý sme boli doposiaľ zvyknutí výlučne v papierovej podobe. V tomto kontexte vnímam aj obnovenie časopisu CORPUS DELICTI práve na digitálnej báze ako krok správnym smerom. Oproti tomuto trendu sme boli pri zakladaní časopisu CORPUS DELICTI doslova ešte ako z minulého storočia a na niečo ako digitálny časopis či vlastný web sme ani len nepomysleli. Na druhej strane musím priznať, že som dosť „starosvetský“, pokiaľ ide o noviny a časopisy (o knihách ani nehovoriac) a tá klasická papierová forma by mi chýbala a bude chýbať. Osobne vnímam digitalizáciu a „zdigitalizovanie“ obsahov printových médií ako proces, ktorý by mal byť prinajmenšom kontinuálny. Postupný prechod od tlačenej k digitálnej forme by mal prejsť

obdobím koexistencie oboch platforiem, ktorá zároveň ponúka jedinečné vzájomné presahy a doplnenia. Podobnú cestu by som odporúčal aj tvorcom časopisu CORPUS DELICTI – vytvoriť kmeňové vydanie dvoch, možno štyroch čísiel v ročníku a to doplniť vždy pri každom čísle digitálnym obsahom na vlastnom webe, ktorý by témy v papierovom časopise rozvinul, multimedialne doplnil a ponúkol aj ďalšiu pridanú hodnotu a postupne by sa aktualizáciou a dopĺňaním obsahu odpútal a ponúkal celoročne zaujímavé čítanie.

V rámci publikačnej činnosti by sme radi zapojili aj pedagógov našej fakulty vzhľadom na ich odbornosť a vedomosti. Ak by sme oslovili Vás, aké témy, problematiky by ste rozoberali?

Zapojenie učiteľov našej fakulty považujem za jeden z kľúčových momentov naplnenia vízie časopisu CORPUS DELICTI, bez ohľadu na charakter takejto spolupráce – či už oslovenie priamo na článok alebo rozhovor, prípadne iným vhodným spôsobom, ktorý by približoval prácu katedier a ústavov a bežný študentský život na fakulte. Pokiaľ ide o témy, osobne si viem v časopise CORPUS DELICTI predstaviť popri klasických právnických témach podľa jednotlivých zameraní, odborností a špecializácií autorov i témy interdisciplinárne, prepájajúce poznatky z oblasti práva s bežným životom, či dokonca aj témy mimoprávne, ktoré môžu názory a náhľady nás právnikov obohatiť a poskytnúť nové netušené súvislosti. Samozrejme by som neopomínal aj témy celospoločenské od novínok v legislatíve až po kultúrnu rubriku a recenzie, glosy či fejtóny na aktuálne dianie na fakulte, ale i širšie.

Vráť me sa ešte k ELSA. Ako ju vnímate z pohľadu aktívneho člena a ako teraz? Aký má vôbec význam jej existencia a činnosť ich členov? Čo priniesla Vaša účasť v ELSA resp. na časopise?

Moje osobné vnímanie združenia ELSA v čase mojich štúdií bolo poznačené istou pozitívnou deformáciou, ktorá spočívala v tom, že v našom ročníku nás bolo asi osemdesiat a všetci sme sa navzájom poznali. Nepoznali sme príliš výraznú delbu na skupiny podľa seminárov či na „elzákov“ a tých ostatných, ako to bolo napríklad na bratislavskej fakulte. ELSA ako napokon aj časopis si v podstate tak trochu našli mňa a nie naopak a naše súžitie bolo harmonické a snád' i navzájom prospešné. Združenie ELSA však samozrejme vnímam dnes s odstupom času a s istou skúsenosťou ako veľmi potrebný prvok v študentskom živote budúcich právnikov. Študenti, ktorí sa stanú aktívnymi členmi, získajú veľa praktických skúseností do života, ktoré určite bohato využijú aj vo svojej právnickej praxi. ELSA však prináša zaujímavé podnety aj pre nečlenov, či už organizáciou zaujímavých podujatí (jednoznačne napríklad simulované súdne spory), ako aj ďalšími mimoškolskými aktivitami – ale o tom by už iste porozprával fundovanejšie niektorý zo súčasných členov. Nuž a napokon, ako súčasník ročníka, ktorý pobočku ELSA na našej fakulte zakladal, musím povedať, že to bol určite dobrý a správny krok, čo dokazuje predovšetkým to, že trnavská ELSA sa rozvíja a kontinuálne – a úspešne pokračuje aj dnes.

V krátkosti k Vám a k Vášmu pôsobeniu na škole. Prečo ste sa rozhodli vydať cestou pedagóga na našej fakulte? Čo by mala podľa Vás naša fakulta zlepšiť a čo pokladáte za jej najväčšie plus?

Moje rozhodnutie pôsobiť na fakulte pôvodne nebolo výsledkom dlhého strategického plánovania. Najskôr som chcel pokračovať iba v doktorandskom štúdiu, k čomu ma zásadne motivoval prof. Švidroň, ktorý bol od začiatku mojim školiteľom, či lepšie povedané mentorom. Popri doktorandskom štúdiu v dennej forme nám postupne začali pribúdať aj pedagogické povinnosti a začali sme tiež riešiť jeden väčší grantový projekt. To všetko prinášalo so sebou množstvo rôznorodej práce, ktorá ma postupne vtiahla a zostal som jej verný doteraz. Od roku 2007 pôsobí na našej fakulte Ústav práva duševného vlastníctva, ktorého zakladateľom bol práve prof. Švidroň a ktorého súčasťou som sa stal aj ja. Nuž a čo viac si želať od svojej alma mater ako vytvorenie dobrých podmienok na prácu tak, ako sa to podarilo v našom prípade. No a keď to správne rátam, za tých trinásť rokov čo nepretržite pôsobím na našej fakulte (či ako študent alebo ako učiteľ), mi veru prirástla k srdcu a musím povedať, že som jej zatiaľ s inou vzdelávacou inštitúciou ani nebol neverný. Najväčšie plus našej fakulty vidím v neustálom dôraze na najvyššiu možnú kvalitu – vedeckých výstupov, pedagogickej činnosti, či samotného prostredia – ducha akademickej obce. Myslím, že vysokou kvalitou a akousi skrytou no predsa stále prítomnou rodinnou atmosférou vzájomnej blízkosti študentov a učiteľov bola a je Právnická fakulta Trnavskej univerzity v rámci Slovenska iná a pre mňa osobne jediná voľba. A čo zlepšiť? Je toho iste mnoho pokiaľ ide o infraštruktúru priestorov fakulty – chýba veľká prednášková sála, väčšie posluchárne a ešte mnoho a mnoho kvalitných (a teda drahých) kníh do knižnice – to všetko sú však veci, na ktoré sa myslí a na riešenie ktorých sa pracuje, ako je to len za danej finančnej situácie možné. Zlepšiť by sa mal však predovšetkým celkový prístup Slovenska k podpore vedy a výskumu aj v spoločenských vedách, a teda aj dostupnosť grantových prostriedkov pre projekty, ktoré naša fakulta každoročne predkladá, často však bez úspechu v podľa môjho názoru značne netransparentnom systéme hodnotenia projektov a poskytovania dotácií v rámci grantových schém Ministerstva školstva a jeho na tento účel zriadených agentúr – to je však už iná kapitola.

Čím sa momentálne zaoberáte ako pedagóg, vedec, právny teoretik?

V súčasnosti práve dokončujeme s Dr. Adamovou ucelený diel Medzinárodnej encyklopédie práva vydavateľstva Kluwer v anglickom jazyku venovaný slovenskej úprave práva duševného vlastníctva. No a mojím súčasným predmetom záujmu je film a audiovizuálne dielo z pohľadu autorského práva. A ako pedagóg – uvažujem, že by sa nám na fakulte hodila nová učebnica práva duševného vlastníctva – tak sa do toho snád' pustíme ešte toto leto.

Chceli by ste niečo odkázať redakčnému tímu, ELSA Trnava alebo našim študentom na PFTU?

Učiť sa, učiť sa, učiť sa. Ale to by som asi nebol ani originálny, ani vtipný. Redakčnému tímu želám veľa, veľa tvorivej energie a k tomu riadnu dávku trpezlivosti a pozitívneho myslenia.

Dobré veci sa niekedy nepodaria hneď, ako by sme si želali, ale potrebujú svoj čas, a preto netreba pri drobnom neúspechu, či zdanlivej stagnácii zúfať, ale pokračovať v práci a držať sa svojich cieľov. A to je asi aj odkaz pre ostatných študentov. A vlastne ešte niečo: dnes, keď je už konkurencia v právnických povolaniach obrovská, želám všetkým, aby si zachovali dobré vzájomné vzťahy poznačené nanajvýš férovou súťažou a slušnosťou.

Martin Császár

Články

14. MAREC – DEJINY, PRÁVO A POLITIKA

Slovenská verejnosť si každým rokom pripomína niekoľko, pre slovenský národ, významných udalostí. Takýmto výročím je podľa môjho názoru aj 14. marec a výročie prvej Slovenskej republiky. Niet pochýb o tom, že táto udalosť je jedným z najväčších delítok slovenskej verejnosti, tak laickej ako i odbornej, nehovoriac o tej politickej.

Dejiny, politické a právne rovnako, polarizujú každú spoločnosť a tú slovenskú nevyneímajú. Historické udalosti môžu najmä v politike a práve vystupovať aj ako objekt budovania národného povedomia a hrdosti, avšak môžu mať aj presne opačnú úlohu v procese kultúrneho a národného povedomia v spoločnosti, najmä v spoločnosti s tak málo národno-historickými skúsenosťami s vlastnou sebestačnosťou a vierou vo vlastný štát ako je tá slovenská.

Slovenský národ nikdy pred 20. storočím nemal vlastný štát a samostatne netvoril štátotvorný národ, čo v súčasnosti vnucuje hlboký pohľad do minulosti s rizikom náchylnosti na deformáciu historickej pravdy. V súvislosti s tým môžeme sledovať aj právne zachádzanie s minulosťou v legislatívnych aktoch nášho zákonodarcu. V týchto intenciách sa napríklad nesie aj Preambula Ústavy Slovenskej republiky z roku 1992. Podľa nej *„pamätajúc na politické a kultúrne dedičstvo svojich predkov a na stáročné skúsenosti zo zápasov o národné bytie a vlastnú štátnosť, v zmysle cyrilo-metodského duchovného dedičstva a historického odkazu Veľkej Moravy“* sa občania Slovenskej republiky uzniesli na tejto ústave.

Na základe uvedeného by som chcel nadviazať na už spomenutý dátum a postavenie v politicko-právnych dejinách slovenského národa. Vznik Slovenskej republiky v roku 1939 je podľa môjho názoru preceňovaný v oboch táboroch názorového spektra (ak to tak môžeme nazvať). Záujmové skupiny vyjadrujúce sa k tejto dejinnej udalosti ju buď preceňujú a predbiehajú sa v glorifikácii a často gýčovitej kvetnatosťi v spomienkach na časy minulé alebo (čo je ďalší nezmyselný extrém) hania, často až expresívne, konanie vtedajších štátnikov zabúdajúc a potierajúc historické udalosti spojené s konštituovaním prvej slovenskej štátnosti.

Najsmutnejšie však pre mňa vyznieva polarita a rozpoltenosť odbornej verejnosti v tejto otázke, čo by však na druhej strane mohlo prispieť aj do odbornej diskusie a priniesť tak jasnejší pohľad do dejín národa v jeho budúcnosti. Veď každý kultúrny národ by sa mal

starat' a dbat' o svoje kultúrne dedičstvo. V týchto intenciách by sa malo pracovať aj s udalosťami, ktoré pre národ nevyznievajú na prvý pohľad kladne a povzbudivo.

Treba určite uznať, že to ako vznikol prvý Slovenský štát a okolnosti v našom geopolitickom priestore so sebou prinášali viac negatívneho ako pozitívneho, avšak slovenský národ bol súčasťou doby a vyrovnal sa s jej nástrahami tak, ako v danej prítomnosti vedel a mohol. Preto treba každú historickú udalosť vnímať v intenciách tej doby, v ktorej sa udiala, resp. sa o to aspoň snažiť.

Je známe, že rôzne záujmové skupiny sa v každej dobe snažia ovplyvniť názory spoločnosti či už na jej súčasnosť alebo minulosť. A preto štát ako najvyššia ingerencia moci by nemal dejinné udalosti využívať len vo svoj prospech a zakladať povedomie svojich občanov len na vyzdvihovaní subjektívne kladných kultúrno-historických udalostí ale ochraňovať históriu národa ako celku nielen prispievaním do odbornej diskusie ale aj legislatívnymi nástrojmi, ktoré sú relevantné pri budovaní povedomia v kultúrne dedičstvo. Politické pochopenie významu minulosti a kultúrneho dedičstva na Slovensku sa prejavilo aj prijatím Deklarácie NR SR č. 91/2001 Z. z., podľa ktorej čl. 1 *„Kultúrne dedičstvo Slovenskej republiky je nenahraditeľným bohatstvom štátu a jeho občanov, je dokladom vývoja spoločnosti, filozofie, náboženstva, vedy, techniky, umenia, dokumentom vzdelanostnej a kultúrnej úrovne slovenského národa, iných národov, národnostných menšín, etnických skupín a jednotlivcov, ktorí žijú alebo v minulosti žili na území Slovenska.“*

Ochrana kultúrneho dedičstva sa poskytuje aj v § 248 Trestného zákona č. 300/2005 Z. z., podľa ktorého *„kto poškodí dôležitý kultúrny záujem alebo iný všeobecný záujem tým, že zničí, poškodí, urobí neupotrebitelnou alebo zašantročí vlastnú vec alebo jej časť, ktorá požíva ochranu podľa osobitného predpisu, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.“* § 249 zasa postihuje poškodzovanie a znehodnocovanie kultúrneho dedičstva, a podobne je v tejto súvislosti aplikovateľný § 364 v prípadoch výtržníctva a § 426 a § 434 v prípade vojnových trestných činov.*

V spojitosti s obdobím Slovenského "vojnového" štátu treba spomenúť najmä Ústav pamäti národa založený zákonom č. 553/2002 Z. z. o sprístupnení dokumentov o činnosti bezpečnostných zložiek štátu 1939 – 1989 a o založení Ústavu pamäti národa a o doplnení niektorých zákonov (zákon o pamäti národa), ktorý sa ale zaoberá aj obdobím po druhej svetovej vojne poznačené komunistickou ideológiou a tzv. dobou neslobody až do roku 1989. Hoci sa štát snaží pôsobiť svojim politickým a právnym aparátom na kultúrno-historické povedomie svojich občanov a podieľať sa tak aj na ochrane minulosti, mal by podľa môjho názoru využívať aj svoj edukačno-kultúrny potenciál vo výchove najmä budúcich generácií, aby takto značná rozpoltenosť verejnosti v tak dôležitých historických

* GÁBRIŠ, T. *Politika – právo – dejiny: vzájomné súvislosti*. In Pocta prof. Balíkovi k 80. narodeninám

otázkach nenastávala častejšie a podieľať sa aj na vytváraní priestoru na odbornú historickú diskusiu.

Akokoľvek sú vznik a trvanie prvého Slovenského štátu polemizujúce nemalo by sa v tejto otázke uchýľovať k jednostranným videniam historickej pravdy či už zo strany jednej alebo druhej. Poznať minulé právo a dejiny je potrebné na budúce fungovanie národa a štátu ako nositeľa politickej a právnej sily, pretože bez tohto poznania nie je možné sa vyvarovať ďalších chýb, ktoré so sebou existencia prináša.

Filip Kubuš

POVINNÉ ZVEREJŇOVANIE ZMLÚV SAMOSPRÁVNÝMI CELKAMI

Dňa 1. januára 2011 vstúpila do účinnosti novela Občianskeho zákonníka č. 546/2010 Z. z., ktorá súčasne upravuje aj zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám (ďalej aj „zákon“). Snahou zákonodarcu pri tejto zatiaľ poslednej novele Občianskeho zákonníka, ako aj z dôvodovej správy vyplýva, bolo zavedenie istých pravidiel zabezpečujúcich „transparentné a hospodárne nakladanie s verejným majetkom a verejnými prostriedkami.“^{*}

Snaha zákonodarcu obmedziť, resp. zaviesť podmienky nakladania s verejným majetkom a verejnými prostriedkami vyplývala hlavne z vedomostí o zlom, nevýhodnom nakladaní s takýmito prostriedkami. Nakoľko je nepredstaviteľné, aby štát kontroloval a následne schvaľoval všetky obchodné záležitosti, pri ktorých dochádza k nakladaniu s verejnými financiami, obmedzil sa zákonodarcu pri tvorbe novely Občianskeho zákonníka a zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám na zavedenie povinnosti zverejňovania všetkých zmlúv, objednávok a faktúr, pri ktorých povinné osoby podľa zákona č. 211/2000 Z. z. nakladajú s verejnými prostriedkami, prípadne s informáciami získanými z verejných prostriedkov.

Povinnou osobou pre potreby zákona sa rozumejú osoby uvedené v § 2 zákona. *„Osobami povinnými podľa tohto zákona sprístupňovať informácie sú štátne orgány, obce, vyššie územné celky ako aj tie právnické osoby a fyzické osoby, ktorým zákon zveruje právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy, a to iba v rozsahu tejto ich rozhodovacej činnosti. Povinnými osobami sú ďalej právnické osoby zriadené zákonom a právnické osoby zriadené štátnym orgánom, vyšším územným celkom alebo obcou podľa osobitného zákona. Povinnými osobami sú ďalej aj právnické osoby založené povinnými osobami.“*^{**}

Keďže nie je možné v jednom článku venovať sa všetkým povinným osobám, na účely tohto článku pod pojmom povinná osoba budeme rozumieť obce a vyššie územné celky a právnické osoby zriadené obcami a vyššími územnými celkami.

V súvislosti s priamou aplikáciou zákona č. 546/2010 Z. z. sa od začiatku vyskytovali problémy. Odhliadnuc od sťažností starostov a primátorov obcí, ktorí sa dovoľávali neúmerneho finančného zaťaženia pre rozpočty jednotlivých obcí, ktoré táto novela prinesie, až po niektoré, povedzme, nešťastné ustanovenia, prípadne niektoré oblasti a otázky úzko spojené s povinným zverejňovaním, ktoré v novele neboli vôbec upravené. Napriek tomu by

* Dôvodová správa k novele Občianskeho zákonníka č. 546/2010 Z. z.

** Zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám

bolo unáhlené hovoriť, že novela bola robená narýchlo, „šitá horúcou ihlou“, pretože pri príprave nového zákona nemožno predpokladať všetky situácie, ktoré môžu v praxi nastať a hoci zákonodarca mal svoju predstavu o aplikácii zákona, až čas ukáže, či táto predstava je naplniteľná aj v bežnom živote.

Vychádzajúc z novelizovaného znenia zákona povinná osoba povinne zverejňovanú zmluvu zverejní buď na svojom webovom sídle alebo v Obchodnom vestníku. Pri zverejňovaní v Obchodnom vestníku nemá kde prísť k problémom so zverejňovaním. Naproti tomu, pri zverejňovaní na webovom sídle môže dochádzať k nezrovnalostiam s dikciou zákona.

Zákon totiž predpokladá zverejnenie povinne zverejňovanej zmluvy, faktúry alebo objednávky na webovom sídle povinnej osoby. Značný problém pre časť povinných osôb znamená práve vysvetlenie pojmu webové sídlo. Dôvodová správa k zákonu sa nešťastne zmieňuje v tejto súvislosti o pojme webová stránka. Problémom je, že aj metodické usmernenie ZMOS-u spomína webovú stránku. Definícia webového sídla je upravená v § 2 písm. aa) zákona č. 275/2006 Z. z. o informačných systémoch verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov, kde je webové sídlo definované ako *„ucelený súbor webových stránok v správe jednej povinnej osoby, pričom webové sídlo má pridelenú najmenej jednu doménu; webové sídlo je prezentačným komponentom a technologickým rozhraním informačného systému verejnej správy“*.*

V súvislosti so zavedením povinnosti zverejňovať zmluvy, faktúry a objednávky sa už od začiatku možno stretnúť s otázkou, či môže viacero povinných osôb zverejňovať svoje zmluvy na jednej, spoločnej webovej stránke. Prípadne sa vyskytli aj niektoré súkromné organizácie, ktoré začali povinným osobám ponúkať svoje služby v súvislosti so zverejňovaním. V tejto súvislosti je dôležité poznamenať, že povinné zverejňovanie zmlúv viacerými povinnými osobami na jednej internetovej stránke by bolo v rozpore s dikciou zákona, nakoľko takéto zverejňovanie by bolo práve proti transparentnosti a zámeru sprehľadniť nakladanie s verejným majetkom. Takéto zverejňovanie by mohlo byť v súlade so zákonom jedine v prípade, ak by došlo k naplneniu definície webového sídla podľa zákona č. 275/2006 Z. z., podstatnou náležitosťou tu je správa jedinej povinnej osoby.

Ako už bolo spomenuté, povinné osoby zverejňujú povinne zverejňované zmluvy, faktúry a objednávky buď na svojom webovom sídle, alebo v Obchodnom vestníku. Vychádzajúc z ustanovenia § 5a ods. 5 zákona zverejňovanie v Obchodnom vestníku má len subsidiárnu povahu a použije sa len v tom prípade, ak povinná osoba nemá zriadené svoje vlastné webové sídlo. Obchodný vestník slúži v tomto prípade výlučne na zverejňovanie

* Zákon č. 275/2006 Z. z. o informačných systémoch verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 2 písm. aa)

zmlúv, objednávky a faktúry tu povinné osoby nemôžu zverejňovať. Práve znížená povinnosť zverejňovania faktúr a objednávok v Obchodnom vestníku viedla už od prijatia zákona č. 546/2010 Z. z. k obavám, že povinné osoby začnú rušiť svoje webové sídla, len aby sa vyhli povinnosti zverejňovať aj faktúry a objednávky. Našťastie sa tieto obavy nepotvrdili a nebol zaznamenaný zvýšený počet zrušených webových sídel. Práve naopak, mnohé povinné osoby si začali zakladať webové sídla, aby boli bližšie k verejnosti, pretože si uvedomujú, že zverejňovanie zmlúv, faktúr a objednávok nie je ani tak povinnosť povinných osôb zverejňovať ich, ale je to skôr právo občanov poznať ako povinné osoby nakladajú s verejnými financiami a verejnými prostriedkami a súčasne je to aj právo občanov kontrolovať povinné osoby pri nakladaní s verejnými financiami a verejnými prostriedkami.

Ďalšou dôležitou otázkou, ktorú treba v súvislosti s povinným zverejňovaním zmlúv spomenúť, je, ako dlho, resp. akú dobu musí byť zmluva, faktúra, objednávka zverejnená. Zákon č. 546/2010 Z. z. a ani navrhované nariadenie vlády Slovenskej republiky, ktoré upravuje povinné zverejňovanie, neobsahujú úpravu, ktorá by stanovila dobu, po ktorú majú byť zmluvy, faktúry a objednávky zverejnené, resp. zákonodarca nadobudnutie účinnosti zmluvy podmieňuje výlučne aktom zverejnenia zmluvy. Občiansky zákonník konkrétne v § 47a ods. 1 hovorí, že *„ak zákon ustanovuje povinné zverejnenie zmluvy, zmluva je účinná dňom nasledujúcim po dni jej zverejnenia.“*^{*} Z § 47a ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. možno prejudikovať, že povinne zverejňovaná zmluva musí byť zverejnená najneskôr deň pred tým, ako zo zmluvy vyplýva povinnosť plnenia obsahu zmluvy.

Žiaden zákon, ani nariadenie, či vyhláška však neupravujú, akú dobu majú byť povinne zverejňované zmluvy zverejnené. Pri určovaní tejto doby možno vychádzať z rôznych druhov (spôsobov) výkladu právnych noriem.

Ako prvý do úvahy prichádza doslovný výklad. Pokiaľ by sme brali do úvahy len doslovné znenie a gramatický výklad § 5a zákona na naplnenie dikcie zákona by postačoval len samotný akt zverejnenia zmluvy a akékoľvek ďalšie úkony so zverejnenou zmluvou, ako by mohlo byť napríklad vymazanie zmluvy zo zoznamu zverejnených zmlúv, by už nemali žiaden vplyv na účinnosť a teda perfektnosť takejto zmluvy. Tým by došlo k zúženiu možnosti kontroly nakladania s verejným majetkom a verejnými prostriedkami verejnosťou, čo by bolo zjavne v rozpore so zmyslom zákona a úmyslom zákonodarcu.

Ďalším typom výkladu, ktorý možno v tomto prípade použiť, by mohol byť historický výklad. Pri výklade ustanovení o zverejnení zmlúv, faktúr a objednávok treba brať do úvahy ratio legis, úmysel zákonodarcu, ktorý novelou Občianskeho zákonníka a zákona č. 211/2000 Z. z. chcel povinnosťou zverejňovať povinne zverejňované zmluvy, faktúry a objednávky zaviesť kontrolu verejnosti nad hospodárením povinných osôb s verejným

* Občiansky zákonník, § 47a ods. 1

majetkom a verejnými prostriedkami, príp. s informáciami získanými za verejné financie. V nesúlade s týmto typom výkladu by teda bolo, pokiaľ by povinne zverejňovaná zmluva bola z webového sídla povinnej osoby vymazaná hneď deň po zverejnení zmluvy, čiže v deň, kedy by zmluva nadobudla účinnosť. Na základe tohto typu výkladu možno prejudikovať, že povinne zverejňovaná zmluva by mala byť zverejnená minimálne počas doby účinnosti, resp. minimálne počas doby, pokiaľ zo zmluvy vyplýva pre zmluvné strany povinnosť určitého plnenia. Teda ak by zmluva obsahovala určité plnenie, ktoré je dlhodobého charakteru (napr. zmluva s telefónnym operátorom), mala by byť zverejnená minimálne po dobu, kým by prebiehalo zmluvné plnenie medzi stranami zmluvy.

Napokon na výklad ustanovení o povinnom zverejňovaní možno použiť tzv. logický výklad. Doteraz popisované výklady zákona č. 546/2010 Z. z. sa zaoberali dobou, po ktorú povinne zverejnená zmluva musí byť zverejnená len za predpokladu, že povinná osoba má vlastné webové sídlo, na ktorom zverejňuje zmluvy, faktúry a objednávky. Pri logickom výklade treba vychádzať zo spôsobu zverejňovania zmlúv v Obchodnom vestníku. Pokiaľ totiž povinná osoba nemá vlastné webové sídlo a zverejní zmluvu v Obchodnom vestníku, takáto zmluva ostáva zverejnená takpovediac navždy. Z Obchodného vestníka nie je totiž možné zmluvu stiahnuť a znemožniť tak budúcu kontrolu nakladania povinnej osoby s verejnými majetkami a verejnými prostriedkami. Analogicky zo spôsobu zverejnenia zmluvy v Obchodnom vestníku možno vychádzať aj pri postupe a spôsobe zverejnenia zmluvy na webovom sídle povinnej osoby. Aplikáciou spôsobu zverejnenia zmluvy v Obchodnom vestníku na zverejňovanie na webovom sídle je možné dospieť k záveru, že na webovom sídle musí zverejnená zmluva byť zverejnená nielen počas doby, kým nadobudne účinnosť, prípadne počas doby, kým zo zmluvy vyplýva zmluvné plnenie, ale povinná osoba musí zabezpečiť dostupnosť a možnosť nahliadnutia verejnosťou do zmluvy na webovom sídle aj po tom, ako už sú všetky dohodnuté zmluvné plnenia splnené a zo zmluvy žiadnej zo zmluvných strán už nevznikajú práva ani povinnosti. Zjednodušene povedané, zmluva by mala byť zverejnená aj na webovom sídle povinnej osoby natrvalo, nemala by existovať možnosť stiahnuť z webového sídla už raz zverejnenú zmluvu.

Pri takomto výklade ustanovení o zverejňovaní zmlúv by však mohlo dôjsť aj k neželanému javu, kedy by povinná osoba zrušila svoje webové sídlo a vyvstala by otázka, ako sa bude následne posudzovať účinnosť povinnej zverejňovanej zmluvy. Je totiž nemysliteľné, aby už raz účinná zmluva sa stala neúčinnou. Tým pádom by došlo k plneniu, ktoré nie je zmluvne viazané, a mohlo by dôjsť k bezdôvodnému obohateniu. Je otázne, či by bolo na mieste zaviesť pre povinné osoby v takomto prípade povinnosť dodatočne zmluvu zverejniť buď na svojom novom webovom sídle, prípadne v Obchodnom vestníku, pretože v takomto prípade, by zmluva bola vo väčšine prípadov zverejnená neskôr, ako zákon ukladá maximálnu dobu, v ktorej pre nadobudnutie účinnosti musí byť povinne zverejňovaná zmluva zverejnená. Tiež by bolo zaujímavé v takýchto prípadoch sledovať

účinnosť zmluvy, resp. plnenie zo zmluvy v prípadoch, ak by plnenie malo dlhodobý charakter a zmluva by sa stala dočasne neúčinnou.

Práve pre problémy s určovaním účinnosti zmluvy sa zdá byť ako najrozumnejší spôsob historický výklad. Síce je pri ňom zmenšená možnosť spätnej kontroly dávnejšie uzavretých zmlúv verejnosťou, ale javí sa pri ňom najmenej problémov a súčasne ostáva zachovaná kontrola uzavretých zmlúv verejnosťou.

V súvislosti s rôznymi druhmi výkladov bude takisto zaujímavé sledovať názory jednotlivých súdov, ku ktorému výkladu sa priklonia v prvých sporoch, ktoré vzniknú práve z dôvodu zle, resp. nesprávne zverejnených zmlúv, keď niektoré povinné osoby budú obviňované z bezdôvodného obohatenia.

Článok je primárne venovaný úprave zverejňovania povinných zmlúv a najmä prvým problémom, ktoré vyvstávajú pri aplikácii zákona č. 546/2010 Z. z. Nevenuje sa až tak zverejňovaniu faktúr a objednávok, nakoľko pri nich je v zákone č. 211/2000 Z. z. presne určené, v akej lehote majú byť zverejnené a čo sa týka možnosti stiahnutia faktúr a objednávok z webového sídla povinnej osoby, možno použiť vyššie spomínané výklady, ktoré sa vzťahujú na povinne zverejňované zmluvy.

Vladimír Tomaj

DOLOŽKA NEPLATNOSTI V PRACOVNOM PRÁVE

Neplatnosť právnych úkonov v pracovnom práve upravuje najmä zákon č. 311/2001 Z. z. – Zákonník práce, kde je v § 17 ods. 2 uvedené, že „*právny úkon, na ktorý neudelili predpísaný súhlas zástupcovia zamestnancov, právny úkon, ktorý nebol vopred prerokovaný so zástupcami zamestnancov, alebo právny úkon, ktorý sa neurobil formou predpísanou týmto zákonom, je neplatný, len ak to výslovne ustanovuje tento zákon alebo osobitný predpis*“.*

Z vyššie uvedenej citácie § 17 ods. 2 Zákonníka práce vyplýva, že daný predpis upravuje taxatívne tri situácie, resp. okolnosti, pri ktorých za splnenia dôležitej podmienky pôjde o neplatný právny úkon. Touto dôležitou podmienkou je tzv. doložka neplatnosti (... „inak je neplatný.“).**

Pre úplnosť je nutné spomenúť fakt, že istú výnimku v tomto pravidle tvorí osobitný (pracovnoprávny) predpis, ako uvádza hore uvedená citácia, a zákon č. 40/1964 Zb. – Občiansky zákonník z dikcie § 1 ods. 4 Zákonníka práce.

Podrobným skúmaním možno zistiť, že takto zadefinované striktné pravidlo nemá v rámci slovenského súkromného práva obdobu. Doložku neplatnosti nevyužíva napr. ani obchodné právo, či občianske právo. Toto špecifikum, akým doložka neplatnosti nepochybne je, prisudzujeme najmä ochrannej funkcii pracovného práva. Významným faktorom je aj postupný vývoj úpravy Zákonníka práce, ktorý v porovnaní s minulosťou nemá až tak kogentný charakter.

Z teoretického hľadiska však možno vyvodit' niektoré nedostatky, ktoré by sa eventuálne premietli do každodenného života s možnými negatívnymi účinkami vo vzťahu k zamestnancovi. Doložka neplatnosti tak z pôvodnej ochrany môže mať za určitých okolností úplne opačný účinok, aký bol v prospech bono mores a proti stricti iuris myslený. Predpokladaný negatívny efekt sa pokúsím demonštrovať nasledovným spôsobom.

Pri aplikácii noriem, z pohľadu ich štruktúry, sa stretávame s dvoma typmi pracovnoprávnych noriem. Jeden typ v hypotéze predurčuje a stanovuje situáciu, kde v nadväznosti na dispozíciu normy prikazuje určité správanie, ktoré sankcionuje zásadne absolútnou neplatnosťou v prípade jeho porušenia. Tu je teda explicitne uvedená sankcia, ktorá ex lege nastane v prípade nedodržania povinností (pozri napr. § 61 ods. 1 Zákonníka práce). V druhom prípade však norme chýba potrebná sankcia. Čiže hypotéza stanovuje

* Zákonník práce, § 17 ods. 2

** pozri Zákonník práce napr. § 42 ods. 1, § 60 ods. 2, § 61 ods. 4 v porovnaní s § 61 ods. 1 a 2

situáciu, dispozícia spôsob správania, ale chýba sankcia, v našom prípade doložka neplatnosti s jej následkami. Ako príklad môžeme uviesť § 42 ods. 1 Zákonníka práce: *„Pracovný pomer sa zakladá písomnou pracovnou zmluvou medzi zamestnávateľom a zamestnancom. Jedno písomné vyhotovenie pracovnej zmluvy je zamestnávateľ povinný vydať zamestnancovi.“*⁶ Z uvedeného vyplýva, že ak chceme založiť pracovný pomer, musíme uzavrieť pracovnú zmluvu a to v písomnej forme. Ale ak tak neučiníme, aké sú skutočné následky?

Vzhľadom na chýbajúcu doložku neplatnosti pracovný pomer vznikne aj na základe ústne uzatvorenej pracovnej zmluvy, či dokonca konkludentným resp. faktickým výkonom práce u zamestnávateľa. Jednoznačne však treba skonštatovať, že ide o porušenie pracovnoprávnej normy. Vychádzajme pri tom z teórie práva. Jozef Prusák rozdeľuje normy aj na prikazujúce, zakazujúce a dovoľujúce, podľa právneho jazyka, resp. vyjadrenia zákazu, príkazu, dovolenia. Ak by sme danú normu hodnotili ako dovoľujúcu, zákonodarca by pravdepodobne neformuloval dané vety s použitím slovného spojenia „je povinný“. Obdobne musíme zhodnotiť situáciu zákazu, ktorý výslovne nie je stanovený, pričom treba brať do úvahy, že čo nie je zakázané, je povolené (zásada zákonnosti, sloboda v právnom slova zmysle). Treba sa teda prikloniť k odôvodneniu, že ide o prikazujúcu právnu normu, ktorá síce prikazuje určité správanie, no priamo neuvádza sankciu za nesplnenie takéhoto správania. Na pamäti je nutné mať i skutočnosť, že Zákonník práce je považovaný za viac kogentný právny predpis ako dispozitívnejší. Z tohto pohľadu môžeme diskutovať, či ide v tomto prípade o kogentné ustanovenie, na ktorom striktné musíme trvať alebo o dispozitívne ustanovenie s možnosťou odchýlnej úpravy. Vzhľadom na už spomenutý charakter danej normy a samotného Zákonníka práce i markantnej ochrannej funkcie pracovného práva teda s konečnou platnosťou musíme trvať na tom, že ide o porušenie pracovnoprávnej normy. Na jej striktnom dodržiavaní síce netreba bezvýhradne trvať, no jej porušenie je nutné sankcionovať, resp. dodržiavanie kontrolovať. Doložka neplatnosti tak v konečnom dôsledku svojimi následkami postihuje, zdá sa, len tie najnevyhnutnejšie a najrigidnejšie zákonné ustanovenia, bez ktorých by pracovné právo nedokázalo zabezpečiť svoje funkcie a stratilo by opodstatnenie.

Porušenie povinnosti bez automatického zákonného postihu vyjadreného doložkou neplatnosti je tak potrebné nahradiť iným mechanizmom. Tým by mohlo byť uplatnenie práva alebo vynútenie povinnosti na všeobecnom súde. Keďže má byť zo systémového hľadiska súd až jednou z posledných možností riešenia, je potrebné hľadať iné alternatívy, ktoré nám ponúkol zákonodarca v rámci pracovnoprávnych vzťahov. Oprávnený subjekt pri tom môže najskôr upozorniť na porušenie normy a žiadať nápravu. V prípade neúspechu možno požiadať inšpekciu práce o prešetrenie danej skutočnosti, či zapojiť zástupcov

⁶ Zákonník práce, § 42 ods. 1

zamestnancov, ktorí by mali hájiť práva a oprávnené nároky zamestnancov. Vďaka týmto prostriedkom by mali byť uskutočnené primerané opatrenia. Z praxe však často badať nedôslednosť až vágnosť týchto kontrolných orgánov, čím sa vlastne zamestnanci dostávajú do zvláštneho (ne)právneho režimu. Hoci by mohlo dôjsť k neplatnosti určitých úkonov na základe nesplnenia si povinností (mám na mysli najmä úkony zamestnávateľa voči zamestnancovi v súvislosti s § 17 ods. 2 Zákonníka práce), chýbajúca doložka neplatnosti, či inej sankcie, ale aj nefunkčnosť kontrolných a donucovacích prostriedkov necháva zamestnanca v akomsi vacuum iuris. Teda hoci došlo k porušeniu právnej povinnosti, nebola uskutočnená žiadna postačujúca sankcia, ktorá by viedla k náprave resp. navráteniu do zákonného stavu.

Zamestnanec tak podľa nášho príkladu pracovného pomeru založeného inak ako písomnou pracovnou zmluvou i po použití kontrolných mechanizmov síce ostáva v pracovnom pomere, je chránený poistením a rôznymi inými právami podľa Zákonníka práce, avšak ťažko preukáže ústnu dohodu, resp. dohodnuté podmienky v rámci pracovného pomeru. Navyše, ak zamestnávateľ neplní povinnosti v súvislosti so vznikom a existenciou takéhoto pracovného pomeru, možno tiež hovoriť o čiernej práci, čo je v rozpore so záujmami zamestnanca. Zaujímavý je tiež pohľad, v pokračovaní úvahy o čiernej práci, na začatie plynutia obdobia vstupu zamestnanca do druhého dôchodkového pilieru (od vzniku prvého pracovného pomeru), ktoré môže takýmto nezákonným konaním zamestnávateľa viesť k márnemu uplynutiu lehoty.

Takisto zaujímavé sa javí nasledujúce rozhodnutie súdu.* Zamestnanec, ktorý žiadal, aby ústne uzavretá pracovná zmluva bola písomne vyhotovená, nevyhovel s takouto žiadosťou. Ak by sme pripustili aspoň možnosť písomného potvrdenia takejto dohody, zamestnanec nemá dostatočnú právnu istotu, či bude ústna dohoda korešpondovať s písomným potvrdením. To je však len jeden z príkladov. Pri podrobnejšom skúmaní ustanovení Zákonníka práce by sme mohli nájsť aj iné podobné príklady, kde doložka neplatnosti chýba, ale takisto nemožno vylúčiť ani opačnú situáciu (kde by nemusela byť).

Naše zistenia by sme formulovali skrátene do takéhoto zhrnutia. Doložka neplatnosti je veľmi významným inštitútom pracovného práva, ktoré ho charakterizuje a odlišuje od ostatných odvetví súkromného práva. Samotná výraznejšia kogentnosť Zákonníka práce ako i neefektívne kontrolné mechanizmy noriem bez doložky neplatnosti môžu v určitých prípadoch pôsobiť viac negatívne na zamestnanca, ako by za normálnych okolností jej prítomnosť pôsobiť mohla. Je tak na uváženie zákonodarcu, či z praxe nevznikajú situácie, ktoré by v niektorých prípadoch znamenali zaradenie, či vyňatie doložky neplatnosti

* uverejnené v knihe Príklady z pracovného práva a pracovnoprávna judikatúra, na str. 41 pod označením Z III

k danému ustanoveniu (prípadne by sme uvažovali o zmene systému a ducha Zákonníka práce).*

Martin Császár

* Použitá literatúra:

BARANCOVÁ, H. *Zákonník práce – komentár*. Bratislava: Sprint, 2007.

BARANCOVÁ, H. – SCHRONK, R. *Pracovné právo*. Bratislava: Sprint, 2007.

FREUND, M. – OLŠOVSKÁ, A. *Príklady z pracovného práva a pracovnoprávna judikatúra*. Bratislava: Veda, Typi Universitas Tyrnaviensis, 2005.

PRUSÁK, J. *Teória práva*. Bratislava: Vydavateľské oddelenie Právnickej fakulty UK, 1997.

PRÁVNE PROSTRIEDKY OCHRANY PROTI NEKALEJ SÚŤAŽI

V mojej práci som sa rozhodla venovať právnym prostriedkom ochrany proti nekalej súťažii, nakoľko si myslím, že táto téma sa väčšinou zužuje na základné zákonné definície v rámci článkov o nekalej súťažii. Na prvý pohľad by sa mohlo zdať, že ide o tému nezaujímavú, čo však nie je pravda, pretože nekalosúťažného konania sa možno dopustiť veľmi ľahko a z oblasti ochrany proti nekalej súťažii existuje bohatá judikatúra Najvyššieho súdu SR, z ktorej som pri písaní čerpal. Prostredníctvom mojej práce Vám chcem ukázať, že existuje viacero možností, ako sa účinne brániť, nakoľko sa s nekalou súťažou stretávame častejšie, než sa nám na prvý pohľad môže zdať, či už ako podnikatelia alebo spotrebiteľia. Ako prvou možnosťou sa nám ponúka riešiť veci prostredníctvom súdu, na ktorý sa možno obrátiť v zákonom stanovených medziach. Avšak riešiť veci súdnou cestou predstavuje akési *ultima ratio*, čiže poslednú možnosť, najmä z toho hľadiska, že ľudia nemajú toľko finančných prostriedkov, a nikdy nie je isté, že v spore budú úspešní. Takisto priedaň v konaní sú brzdou, ktorá odrádza od postupu takýmto spôsobom. To bolo dôvodom poukázania aj na iné, mimosúdne prostriedky ochrany pred nekalou súťažou.

Primárne je nekalá súťaž upravená v Obchodnom zákonníku. Ten definuje pojem, podmienky a formy nekalej súťaže, rovnako ako aj právne prostriedky, ktorými sa možno domáhať ochrany. Podľa §44 ods.1 Obchodného zákonníka je nekalá súťaž konaním v hospodárskej súťažii, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi súťaže a je spôsobilé privodiť ujmu iným súťažiteľom alebo spotrebiteľom. Obchodný zákonník explicitne vyslovuje zákaz nekalej súťaže. Úpravu nekalej súťaže nájdeme aj v iných kódexoch, akými sú Občiansky zákonník a Trestný zákon. Úpravu na medzinárodnej úrovni predstavuje napríklad Parížsky dohovor na ochranu priemyselného vlastníctva, ktorý zaväzuje štáty Únie poskytovať rovnakú ochranu príslušníkom štátov Parížskej únie ako vlastným príslušníkom a v rámci komunitárneho práva je to Smernica Európskeho parlamentu a Rady o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu. Avšak vzhľadom k tomu, že otázka nekalej súťaže je dosť široká, neexistuje jej ucelená úprava na úrovni komunitárneho práva. Jednotlivé oblasti sú upravené rôznymi smernicami, ale väčšina je skôr zameraná na vzťah súťažiteľa a spotrebiteľa a na ochranu spotrebiteľských práv v rámci vnútorného trhu. Ako vidieť, domáhať sa ochrany proti nekalej súťažii možno v rovine súkromnoprávnej ako aj v rovine verejného práva.

V § 53 Obchodného zákonníka je obsiahnuté právo osôb, ktorých práva boli nekalou súťažou porušené alebo ohrozené, domáhať sa proti rušiteľovi nárokov, ktoré im môžu vzniknúť z naplnenia skutkových podstatí nekalej súťaže. Aktívne legitimovanými osobami sú súťažitelia, spotrebiteľia, iné osoby, ktorých práva boli dotknuté nekalou súťažou a právnické osoby zastupujúce záujmy spotrebiteľov alebo súťažiteľov. Ich rozsah nárokov

však nie je rovnaký. Pasívne legitimovaný je rušiteľ, ktorý sa dopustil konania, ktoré napĺňa niektorú zo skutkových podstát nekalej súťaže. Relevantnou podmienkou podľa Obchodného zákonníka na vznik nároku na ochranu pred nekalou súťažou, je vzájomný súťažný vzťah medzi súťažiteľmi. Dôkazné bremeno znáša navrhovateľ. Domáhať sa týchto nárokov možno prostredníctvom právnych prostriedkov, ktoré sú v tomto paragrafe výslovne vymenované. Aktívne legitimované osoby sa môžu dožadovať, aby sa rušiteľ nekalosúťažného konania zdržal a odstránil závadný stav, tu je však podmienkou trvanie protiprávneho stavu alebo nebezpečenstvo opakovania v budúcnosti, takisto môžu žiadať náhradu škody a vydanie bezdôvodného obohatenia, ktoré sú tiež podmienené splnením zákonných podmienok. Zaujímavosťou je, že podmienky na vydanie bezdôvodného obohatenia sú ustanovené v Občianskom zákonníku, a teda sa použije subsidiárne, nakoľko takúto úpravu v Obchodnom zákonníku nenachádzame. Podľa mňa najzaujímavejším právnym prostriedkom je nárok na primerané zadosťučinenie, nakoľko sa ho možno domáhať len v prípade vzniku nemateriálnej ujmy, čo je však niekedy ťažko preukázateľné. Môže byť poskytnuté vo forme naturálneho plnenia, ako napríklad ospravedlnenie, ale aj formou peňažného plnenia. Tieto plnenia možno vzájomne kumulovať. V podstate záleží na požiadavke poškodeného, ktorý má právo zvoliť si a žiadať primeranú satisfakciu škody, ktorá mu bola spôsobená. Je tu však otázka, či bude ujma, ktorá mu bola spôsobená, primerane zadosťučinená. Na druhej strane však plnenie priznané súdom poškodenej strane môže byť väčšie než nemateriálna ujma, ktorá v skutočnosti poškodenému vznikla. To, aká ujma reálne vznikla, možno len ťažko odhadnúť a ešte ťažšie je potom vyčíslieť sumu, ktorá to všetko napraví. Pôjde skutočne o spravodlivú a dostačujúcu náhradu, keď niekto nekalou súťažou poškodí meno podnikateľovi a ten stratí značnú časť klientely? Budú prisúdené peniaze skutočne postačovať na obnovu dobrej povesti, ktorá mu bola začlenená? To nemožno povedať s určitosťou. Je na uvážení súdu, aby zo všetkých dôkazov primerane správne posúdil a prisúdil finančné prostriedky či v prípade, keď niekto žiada peňažné plnenie, naozaj nebude postačovať verejné ospravedlnenie alebo náprava prostredníctvom médií, ktoré by nakoniec mohli rušiteľa po finančnej aj nefinančnej stránke zaťažovať viac.

Ďalšie právo, ktoré si myslím, že by malo byť rozpisované bližšie, je to, ktoré priznáva § 55 ods. 2 Obchodného zákonníka tým, že ustanovuje možnosť súdu priznať účastníkovi, ktorého návrhu sa vyhovel, právo uverejniť rozsudok na trovy toho účastníka, ktorý bol v spore neúspešný. Či už bude úspešný v spore žalobca alebo žalovaný, v každom prípade to môže prispieť k objasneniu celej situácie, očistiť ich povest' a dobré meno pred zákazníkmi, klientmi, obchodnými partnermi a v podstate pred celou širokou verejnosťou, že nejde o niekoho, kto by mal záujem svojím konaním ubližovať iným súťažiteľom alebo spotrebiteľom. Dôležitá, z hľadiska úspešnosti je aj formulácia petitu. Je vhodné označiť koľkokrát, v ktorých médiách sa má rozsudok uverejniť, ako má byť rozsudok spracovaný, ako aj to, či sa má zverejniť celý rozsudok alebo len určitá jeho časť.

Ako som spomenula, aj Trestný zákon obsahuje úpravu nekalej súťaže a priznáva osobe, ktorej konanie má znaky nekalosúťažného konania, trestnú zodpovednosť, nakoľko zneužitie účasti na hospodárskej súťaži je trestným činom. Podľa § 250: *„kto zneužije účasť na hospodárskej súťaži tým, že nekalou súťažou v hospodárskom styku poškodí dobrú povesť súťažiteľa, alebo konaním, ktoré je v rozpore so zákonom upravujúcim ochranu hospodárskej súťaže, spôsobí inému súťažiteľovi značnú škodu alebo ohrozí chod jeho podniku, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.“*^{*} Zvýšená trestná sadzba nastupuje v prípade, ak páchatel' takýmto činom spôsobí škodu veľkého rozsahu alebo úpadok podniku iného súťažiteľa. Na naplnenie subjektívnej stránky sa vyžaduje úmyselné zavinenie.

Obchodný zákonník v § 53 uvádza vetu, podľa ktorej sa osoby, ktorých práva boli nekalou súťažou porušené alebo ohrozené, môžu proti rušiteľovi domáhať spomínaných právnych prostriedkov. Z tohto ustanovenia zákona však priamo nevyplýva, že poškodené osoby sa musia domáhať ochrany len na súde. Týmto sa dostávam k spomínaným mimosúdny prostriedkom ochrany proti nekalej súťaži, na ktoré chcem primárne poukázať. Takýmito prostriedkami sú právne inštitúty zakotvené v Občianskom zákonníku. Prvým z nich je § 5, podľa ktorého sa možno domáhať ochrany na obci. Môže ísť o prípady, keď podnikateľ vylepuje plagáty, v ktorých poškodzuje dobré meno iného podnikateľa. Obec môže predbežne zásah zakázať alebo uložiť, aby sa obnovil predošlý stav. Môže napríklad prikázať, aby daný rušiteľ postrhával plagáty, a tým ich odstránil z verejného priestranstva a budov. Ďalším právnym inštitútom je svojpomoc. Danú kvalifikáciu rieši § 6 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého: *„ak hrozí neoprávnený zásah do práva bezprostredne, môže ten, kto je takto ohrozený, primeraným spôsobom zásah sám odvrátiť.“*^{**} Aby bola svojpomoc v súlade so zákonom, treba dbať na dodržanie zákonných podmienok, ktorými sú bezprostrednosť zásahu a primeranosť spôsobu odvrátenia. Tretím inštitútom, ktorý nemožno opomenúť, je nutná obrana. Jej právnú úpravu obsahuje prvá hlava šiestej časti Občianskeho zákonníka pod názvom „Predchádzanie hroziacim škodám“. Podľa § 417: *„Komu hrozí škoda, je povinný na jej odvrátenie zakročiť spôsobom primeraným okolnostiam ohrozenia. Ak ide o vážne ohrozenie, ohrozený má právo sa domáhať, aby súd uložil vykonať vhodné a primerané opatrenia na odvrátenie hroziacej škody.“*^{***} Takisto musí osoba, ktorá škodu odvracia, dodržať podmienky, ktorými sú v tomto prípade hrozba škody a primeranosť spôsobu odvrátenia.

V práci sa taktiež sústredím na právnické osoby zastupujúce záujmy súťažiteľov alebo spotrebiteľov, ktoré nemusia byť už jestvujúce subjekty, ale takisto môže nastať situácia, že niektoré z nekalosúťažných konaní vyvolá potrebu aj u nedotknutých osôb, aby

* Trestný zákon, § 250

* Občiansky zákonník, § 6

** Občiansky zákonník, § 417

svojou aktivitou bojovali proti nekalej súťaži, čo vedie k jej založeniu. Môže ísť o rôzne občianske a záujmové združenia. Takouto právnickou osobou pôsobiacou v Slovenskej republike je napríklad Slovenské združenie pre značkové výrobky, ktoré vo svojich stanovách priamo deklaruje, že bude vystupovať proti akýmkoľvek formám nekalej súťaže a podporovať svojich členov pri uplatňovaní nárokov, ktoré im v tejto súvislosti vzniknú. Ďalšími právnickými osobami sú napríklad Rada pre reklamu, Združenie podnikateľov Slovenska a na medzinárodnej úrovni napríklad Európske združenie značkových výrobkov, Svetová asociácia zadávateľov reklamy alebo Európska asociácia pre kozmetiku. Dalo by sa povedať, že takáto právnická osoba má určité osobitné postavenie, nakoľko v konaní pred súdom jej je priznaná možnosť aktívnej legitímácie a vystupovať ako účastník konania, a nie ako zástupca. Len ako zástupca môže vystupovať v prípade domáhania sa satisfakčných nárokov. Chcela by som poukázať na tieto právnické osoby, pretože si myslím, že ich oprávnenia by mali byť širšie, než im priznáva zákon. Väčšinou nemajú politické ciele a ustanovujú skôr nejaké etické pravidlá, ktorými by sa mali riadiť súťažitelia. Poskytujú poradenstvo a podporujú poškodené osoby pri uplatňovaní ich nárokov. Sú to subjekty, ktoré sa snažia chrániť slabšiu stranu v rámci hospodárskej súťaže, kde je konkurenčný boj príliš veľký. Podľa môjho názoru, by im mala byť priznaná aj podpora od štátu, nakoľko väčšina z nich je podporovaná len z členských príspevkov a darov. Práve v týchto organizáciách vidím subjekty, ktoré by s poverením štátu mohli účinne bojovať proti rušiteľom a ich nekalo-súťažným konaniam a chrániť ostatné subjekty na trhu.

Katarína Šutková

ROZVODOVOSŤ – CHOROBA DNEŠNEJ SPOLOČNOSTI

Rozvodovosť je témou, ktorá sa nás zaiste dotýka, kde a tam počúvame o tom, ako sa niekto ide rozvádzať, či už ide o ľudí z najbližšieho kruhu rodiny, zo susedského okolia, o kolegov z práce, no neraz si vypočujeme túto nepríjemnú správu aj od nášho najlepšieho kamaráta alebo kamarátky – „naši sa idú rozvádzať.“ I keď sa rozvod stal bežnou a prijateľnou záležitosťou, ktorá sa dnes považuje za pomerne dostupný a rýzný spôsob riešenia manželských problémov, na druhej strane sa stáva veľmi bolestivou záležitosťou, ktorá zahŕňa veľa citovej bolesti, obáv a stresu. Nie je ľahké „o tom všetkom“ hovoriť, pokiaľ sa nás to osobne dotýka. Naozaj je rozvod tou jedinou, poslednou šancou a zároveň možnosťou vyslobodiť sa zo spolužitia naplneného zlobou, nepriateľstvom a obojstranným utrpením?

Manželstvo – pekný začiatok...

Manželstvo predstavuje zložitý spoločenský, morálny, biologický a právny vzťah medzi mužom a ženou. Právo chápe manželstvo ako osobné a majetkové spoločenstvo muža a ženy. Majetkové práva a povinnosti manželov upravuje najmä Občiansky zákonník. V zmysle ustanovení zákona o rodine možno pojem manželstvo vymedziť ako jedinečný zväzok muža a ženy, ktorého účelom je vytvoriť harmonické a trvalé životné spoločenstvo. Platný zákon o rodine upravuje aj dve rovnoprávne formy uzavierania manželstva, a to občiansky sobáš a cirkevný sobáš. Nie je vylúčené, aby po občianskom sobáši snúbenci uzavreli aj cirkevný sobáš. Náboženský sobášny obrad nemá za takejto situácie právne následky viažuce sa k vzniku manželstva, zákon ho však nevylučuje, keďže pre snúbencov môže byť jeho vykonanie mimoriadne dôležité, napríklad pre udelenie manželskej sviatosti. Ak bol však najskôr uzavretý cirkevný sobáš, právne účinky uzavretia manželstva nastanú vyhlásením o uzavretí manželstva urobeným pred orgánom cirkvi. Snúbenci nemôžu následne uzavrieť občiansky sobáš. V praxi však môže nastať aj situácia, že ten istý muž a žena, ktorí uzavreli prvýkrát manželstvo cirkevnou formou a rozviedli sa, majú záujem znova uzavrieť manželstvo, alebo takýto muž či žena chcú uzavrieť manželstvo s inou osobou. V takomto prípade však môžu druhé manželstvo uzavrieť len pred matričným úradom.

Z druhej strany pojem manželstva podľa kánonického práva predstavuje trvalé celoživotné spoločenstvo jedného muža a jednej ženy, ktoré je nerozlučiteľné. Uzavretím manželstva vytvárajú „jedno telo“ (jednota). Manželstvo je zamerané na spoločné dobro oboch manželov (manželská láska, pomoc, úcta) a na plodenie a výchovu detí. Musí byť takisto uzavreté v predpísanej forme ustanovenej kánonickým právom, a v prípade pokrstených je povýšené na sviatosťnú zmluvu. Podstatnými vlastnosťami takéhoto manželstva sú jednota a nerozlučiteľnosť. Nerozlučiteľnosť sa prejavuje v dvoch smeroch.

Vnútoraná nerozlučiteľnosť znamená, že manželstvo nemôže byť rozviazané odvolaním manželského súhlasu manželmi (resp. jedným z manželov). A podstatou vonkajšej nerozlučiteľnosti je to, že uznané (platné) manželstvo nemôže byť rozlúčené žiadnou ľudskou mocou, t. j. „treťou osobou“ (cirkevným predstaviteľom alebo inou fyzickou osobou).

V manželstve sú si manželia rovní...

Od manželstva môže človek čakať len toľko, koľko doň vloží. Keď ide o manželstvo, tu nikto nie je menej a nikto tu nie je viac. Tu nie sme na športovom ihrisku, kde muži suverénne vyhrávajú nad ženami. Nie sme tu ani na politickom poli, kde chladný, vypočítavý mužský mozog víťazí nad súcitnými alebo hnevliivými vzplanutiami nežného pohlavia, a nie sme ani v určitej vednej oblasti, v ktorej sa ženy pri všetkých možnostiach ešte naplno nepresadili. V rodine sú muž a žena rovnakí v hodnosti a rovnakí i v zodpovednosti za zverené úlohy, ktoré nikde nie sú tak spoločné ako práve tu. No netreba zamlčovať, že muž nie je žena a žena nie je muž. Potvrďuje nám to ich zovňajšok a potvrďuje nám to aj ich vnútro. Každý má svoj dar a v určitých oblastiach nemôže jeden druhého nahradiť. Preto, aj keď majú rovnakú zodpovednosť, prejavy tejto ich zodpovednosti budú rozdielne. Žena sa preto nemá zriekať svojho ženstva, v snahe napodobňovať svojho muža a vyrovnávať sa mu. Manželstvo nemá za základ lásku, ktorá sa neraz skončí, keď nás partner omrzí, keď máme pocit, že nás už nemá čím prekvapiť, ale základom manželstva je zmluva, ktorá sa nedá zrušiť. Je to zmluva o láske, ktorá ak sa stratí, má sa práve pomocou tejto zmluvy znovu nájsť. Ľudia si veľmi radi všetko zľahčujú, porušujú, čo sa porušiť dá, chcú mať a zažiť všetko za akúkoľvek cenu, aby si mohli nažívať s pocitom blaha, že si naplnili tú svoju nádobu spokojnosti až po samý okraj. A to všetko s odôvodnením absolútne mylného názoru, že žijú len raz a aj to nevedia dokedy. Potom to tak aj vyzerá... a následne sa navzájom potľapkávame, pritakávame, tvárime sa, že všetko je v úplnom poriadku a prikladáme si zdanlivo šťastnú masku na našu ubolenú tvár. Aj keď opak je skutočnosťou.

Rozvod – bolestivý koniec...

Podľa zákona o rodine súd môže manželstvo na návrh niektorého z manželov rozviesť, ak vzťahy medzi manželmi sú tak vážne narušené a trvalo rozvrátené, že manželstvo nemôže plniť svoj účel a od manželov nemožno očakávať obnovenie manželského spoložitia. Zákon súdu preto výslovne ukladá zistiť príčiny, ktoré viedli k vážnemu rozvratu manželstva. A vážny rozvrat manželstva spravidla nespôsobuje jedna príčina. Môžu mať tak charakter objektívny (neplodnosť, zásah príbuzných) ako aj subjektívny (nevera, alkoholizmus, nezáujem o vlastnú rodinu). Je preto úlohou súdu, aby analyzoval a zhodnotil všetky príčiny a nezameral sa pritom len na poslednú príčinu dovŕšenia rozvratu vzťahov medzi manželmi. Manželstvo zaniká smrťou jedného z manželov alebo rozvodom manželstva.

A čo na to Cirkev?

Platne uzavreté manželstvo je nerozlučiteľné, žiadna ľudská moc ho nemôže rozviazať. Preto ani cirkevný súd nerozvádza manželstvá, iba zisťuje, či bolo manželstvo uzavreté platne alebo neplatne. Sú rôzne prekážky, ktoré zneplatňujú manželský súhlas pri oltári. Sú jednotlivci, ktorí klamú a klamú aj pri oltári. Sú podvodníci, ktorí si podvodom získavajú partnera do manželstva, nejde im v mnohých prípadoch o manželstvo, ale smerujú za inými vymoženosťami. Sú aj takí, ktorí pre závažné telesné a psychické poruchy sú neschopní vziať na seba záväzky, ktoré vyplývajú z manželstva. Cirkevný súd hľadá pravdu a ak sa podarí odkryť zneplatňujúcu prekážku manželstva, súd ho vyhlási za „neplatné“ (nerozvedie ho, len deklaruje neplatnosť uzavretia manželstva). Ľudská zloba je nevyspytateľná a egoizmus býva príšerný, preto sa stáva, že zlomyseľní sa usilujú preniesť vinu na nevinnú stránku. Z toho dôvodu sa pri cirkevnom súde musí pracovať nestranne a veľmi prezieravo. Ak sudca nemá totiž morálnu istotu o neplatnosti manželstva, cirkevný zákonník ho zaväzuje vyhlásiť manželstvo za platné.

Príčinu treba hľadať priamo v nás...

A kde sa to všetko začalo? Zaujímajú nás začiatky, priebeh a dôsledky rozvodov? Stačí zísť za niektorým susedom, príbuzným alebo si vypočuť niektorého kolegu zo zamestnania. Z tých mnohých prípadov, ktoré sa navzájom líšia, ale aj podobajú, sa dozvedáme, že to obyčajne začína tichou domácnosťou, ktorú vystriedajú výbuchy, stupňujúce sa tak, aby ich počuli aj susedia. Nasledujú sťažnosti u príbuzných a priateľov. A keď sa tieto zmenia na výslovné ohováranie partnera, vynesú sa zo súkromia na verejnosť. Súdna sieň im dá úradnú vážnosť. Zostaví sa zápisnica s bojazlivými alebo alergickými podpismi. Po rozdelení jedného tela, po zamietnutí výroku – čo Boh spojil, človek nech nerozdeľuje, nasleduje delenie majetku a živého inventára, delenie detí. Nato sa rozchod spečatí novým zväzkom, v ktorom už neplatí Božia matematika, ale len ľudská, kde jeden a jeden sú dva. Nestálosť tohto nového zväzku naznačujú aj deti, z ktorých niektoré sa volajú moje, druhé tvoje a tretie naše. Ak sa pravdaže kvôli spestreniu nepridá aj takýto prívlastok – to tvoje, čo si mal s tou treťou manželkou. Každý takýto nový zväzok posilňuje, zaiste, verejnú mienku, podľa ktorej je lepšie rozísť sa, ako sa donekonečna s niekým škriepiť. Dnes by sa takéto riešenia manželských nezhôd chceli nazvať humanizmom, ľudskosťou. Zástupy neurotizovaných sirôt, ktorým rodičia ešte žijú, ako sa zdá nezaujímajú propagátorov rozvodov. Položme si teraz otázku. Čo robíme my, alebo hodláme robiť proti šíriacej sa záplave, boomu manželských „neverností“ – chorobe dnešnej spoločnosti?

A aká je realita z môjho pohľadu?...

Úroveň rozvodovosti vyjadruje aj dostupnosť rozvodu, existujúcu rozvodovú legislatívu a liberálnosť sudcov v tomto ohľade. Je veľmi pravdepodobné, že ak budú s rozvodom súhlasiť obidve zúčastnené strany, sudca manželstvo rozvedie „hneď na prvom pojednávaní“. O to viac sa stáva tento proces nepríjemnejším v prípade, keď manželia majú

deti. Môže to celé pripadať ako jedna nafúknutá fraška, divadlo, keď osoba – sudca, človek, ktorý nepozná dotyčný pár a nemá predstavu o tom, kto sú tí ľudia, čo tam stoja, sa snaží zistiť príčinu, ktorá ich priviedla až do súdnej siene a k rozhodnutiu požiadať o rozvod manželstva. Zúčastnené strany v zlosti a v strachu v tomto momente vypustia negatívny odsudzujúci prednes či reč na toho druhého, aby presvedčili autoritu – prísneho sudcu, ktorý má rozhodnúť o ich budúcom stave, o ich vnútornom oslobodení, boji, ktorý vedú s druhou stranou. Len nech je to už všetko za nami... Takto som to vnímala ja ako nestranný pozorovateľ po niekoľkých pojednávaniach o rozvode manželstva. Nedá mi preto nespomenúť aj prípad istej pani, ktorá práve vyšla z miestnosti, kde sa práve skončilo pojednávanie o rozvode manželstva, ako som si stihla prečítať na vývesnej nástenke, zatiaľ čo som čakala pri dverách hneď vedľa na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Táto pani, len čo vyšla z dverí, lepšie povedané, len čo sa z nich „vyrútila“, usmiata od ucha k uchu, si vyskočila od radosti a spustila akýsi víťazný pokrik. Bol to zaujímavý pohľad, musím povedať, zatiaľ čo na konci chodby sedela neznáma žena, ktorá čakala na zvýšenie výživného na svoje dieťa, vyzerala byť veľmi vyčerpaná. Keď som po vyčerpávajúcom dni, obohatená o nové skúsenosti zo súdnej praxe, vychádzala z budovy okresného súdu aj so svojou kamarátkou, chvíľku po nás vyšiel neznámy muž, pozrel na nás a dodal: „baby, radšej sa nevydávajte!“ Na okamih sme sa na seba s kamarátkou zahľadeli, v tichosti zamysleli a každá sme šla domov svojou cestou.

Prečo sú dobré vzťahy dôležité pre našu spoločnosť?

Niet divu, prečo sa v poslednej dobe rozšíril životný štýl „byť sám“, stačí sa obzrieť naokolo, tam nájdeme odpoveď... Napriek tomu sa domnievam, že čím ďalej, tým viac samostatne žijúcich ľudí pripúšťa, že si neželajú nič iné, ako mať partnera a žiť vo dvojici a teda hľadajú zmysel v partnerskom vzťahu. Avšak aj tí, ktorí žijú usporiadane v pevných vzťahoch, sú náchylní pustiť sa jednoduchšou cestou už pri najmenších problémoch. Načo nám je teda partnerský vzťah? Partnerské vzťahy obohacujú náš život, dávajú nám zmysel, pomáhajú nám rozvíjať sa v láske, učia nás novým veciam, počúvať toho druhého, rešpektovať sa, vzájomne si vedieť odpustiť, obetovať sa, nevidieť na druhom len to zlé, vedieť si priznať vlastné pochybenie a zároveň sa tým zdokonaľovať vo vlastnom osobnostnom raste. V neposlednom rade sú potrebné aj preto, aby deti vyrastali v rodine a mohli sa adekvátne vyvíjať, lebo rodina je základom každej spoločnosti. Najmodernejšie psychologické výskumy potvrdzujú, že práve rodina je prvým a jedinečným miestom, kde sa dieťa učí láske, úcte, vzťahom a rešpektu. Je prirodzenou sociálnou skupinou a základnou bunkou spoločnosti.

Dnes už takmer na všetko potrebujeme akýsi „papier“

V dnešnej dobe sa neustále presviedčame o nevyhnutnosti dokladov deklarujúcich určité skutočnosti, naše oprávnenia, resp. povinnosti vyplývajúce z rôznych vzťahov vznikajúcich medzi subjektmi v spoločnosti. Takýmito dokladmi sú napríklad aj rodný list,

úmrtný list, list vlastníctva, osvedčenie o dedičstve a pod. Sú potrebné v bežnom živote a dokazujú existenciu daného stavu. Takúto funkciu dokladu plní aj manželská zmluva, ktorej uzavretím nedochádza len k získaniu akéhosi „papier“, ale reálnej deklarácií strán navonok voči spoločnosti, že uzavreli zmluvu, ktorej obsahom sú určité záväzky. A práve tu možno badať základný rozdiel manželského a mimomanželského spolužitia (druh a družka). Neraz máme možnosť vypočúť si aj taký názor ľudí vyhlasujúcich, že oni „ten papier“ nepotrebujú na to, aby si dokazovali svoju každodennú lásku. Samozrejme, každý jeden tu máme právo rozhodnúť sa podľa svojej najlepšej vôle a nie povinnosti, hlavne ak to nemyslíme vážne alebo necítíme (vtedy je lepšie to z kratšej cesty nechať tak). Keď si však zoberieme skutočnosť, že dnes musíme mať doklad takmer na všetko, prečo neprejsť navonok aj takýmto spôsobom našu lásku k človeku, na ktorom nám záleží, s ktorým sa cítime vždy tak krásne, ktorému dôverujeme a s ktorým chceme zotrvať po zvyšok nášho života. Vyjadríme mu tým okrem iného aj to, že si ho vážime, myslíme náš vzťah vážne a pripíšeme mu tým hlbší rozmer.

Už len pár slov na záver...

Možno teda konštatovať, že kde sa dbá o stály a úprimný dialóg medzi manželmi navzájom, ako i medzi manželmi a ich dospievajúcimi deťmi, tam sa nemôže vytvoriť vákuum či tzv. tichá domácnosť, tam nemôže zapadnúť slnko nad urazenosťou niekoho, nad niečím hnevom, smútkom a nepokojom. Tam sa v rodinnej účtovnej knihe neprenášajú dlhy z jednej strany na druhú, z jedného dňa na nasledujúci. Tam jedni odpúšťajú a zabúdajú, lebo tí druhí sa naprávajú alebo aspoň dávajú nádej, že sa napravia. Zachovajme si preto vzájomnú dôveru a vyjadrujme ju dialógom.*

Lívia Hošťáková

* Použitá literatúra:

LAZAR, J. a kol. *Občianske právo hmotné*. Bratislava: Vydavateľstvo právnickej literatúry Iura Edition, 2010

Zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine v znení neskorších predpisov

NEMEC, M. *Základy kánonického práva*. Bratislava: Vydavateľstvo právnickej literatúry Iura Edition, 2006

JANEĽA, Š. *Spomienky cirkevného sudcu (Stroskotané manželstvá)*. Bratislava: Vydavateľstvo Oto Németh, 2001

Zborník prednášok v Roku rodiny v Novom Meste nad Váhom. *Boh – rodina – ja*, 1994

MOŽNOSTI SKONČENIA NÁJMU NEBYTOVÝCH PRIESTOROV VÝPOVEĎOU PODĽA ZÁKONA 116/1990 ZB. PRI VYLÚČENÍ DISPOZITÍVNEHO USTANOVENIA § 10

Skončenie nájmu na nebytové priestory na dobu neurčitú

Spôsoby skončenia zmluvného vzťahu nájmu na nebytové priestory zákonodarca upravuje samostatne od tých, ktoré sa týkajú nájmu na dobu určitú. Je tomu tak preto, lebo účel nájmu na dobu určitú by mal mať väčší prvok stálosti a vyvolávať právnu istotu, pretože zmluvné strany si v zmluve určili presný čas vzniku a zániku tohto právneho vzťahu. Skončenie nájmu na dobu určitú preto podľa zákona nie je možné skončiť výpoveďou bez udania dôvodu. Účel zákona tu jasne smeruje k tomu, aby subjektom právnych vzťahov uzavretím nájmovej zmluvy na dobu určitú zabezpečil trvalý právny vzťah, ktorý je možno prerušiť len z výnimočných dôvodov, ktoré sú enumerované v kogentných ustanoveniach Zákona v § 9 odsekoch 2 a 3. Ako už bolo povedané, možnosti výpovede podľa týchto ustanovení nie je možné zúžiť vôľou zmluvných strán, pretože sa jedná o kogentnú úpravu, avšak zmluvným stranám nič nebráni tomu, aby si okrem zákonných dôvodov stanovili aj iné dôvody, na základe ktorých by sa dal takýto právny vzťah ukončiť.

Zmluvný vzťah nájmu na nebytové priestory na dobu neurčitú na rozdiel od nájmu na dobu určitú v sebe zahŕňa i prvok neistoty, ktorý spočíva v tom, že zmluvné strany vstupujú do právne vzťahu bez toho, aby vedeli, kedy a akým spôsobom sa tento vzťah ukončí. Toto sa prejavilo aj v zákonnej úprave skončenia nájmu na dobu neurčitú.

Jednostranné skončenie zmluvného vzťahu výpoveďou upravené v § 10 zákona je koncipované podstatne voľnejšie s porovnaním s možnosťami jednostranného skončenia nájmu na dobu určitú. Aj prenajímateľ aj nájomca sú tu oprávnení vypovedať nájmovnú zmluvu písomne bez uvedenia dôvodu s trojmesačnou výpovednou lehotou. Táto lehota sa počíta od prvého dňa mesiaca nasledujúceho po doručení výpovede. Avšak, zmluvné strany si môžu dohodnúť možnosť výpovede inak. To znamená, že si môžu stanoviť, že jednostranným prejavom vôle sa dá zmluvný vzťah ukončiť iba na základe určitých dôvodov uvedených v zmluve. Rovnako je možné dohodnúť inú dĺžku výpovednej lehoty. Otázne však je, či je v zmluve možné úplne obmedziť, prípadne až zamedziť možnosti výpovede jednej, alebo dokonca oboch zmluvným stranám.

Dispozitívnosť ustanovenia § 10 a možnosti zriadenia nevypovedateľnej zmluvy

Podľa zákonnej úpravy môže byť zmluva o nájme nebytových priestorov, ktorá bola uzavretá na neurčitý čas, vypovedaná oboma zmluvnými stranami písomne bez udania

dôvodu, ak nie je dohodnuté inak. Problematická môže byť ale druhá časť vety, ktorá umožňuje zmluvným stranám upraviť svoje vzťahy i iným spôsobom a možnosť skončenia nájomného vzťahu bez udania dôvodu podľa § 10 touto osobitnou úpravou zmluve úplne vylúčiť. Vystáva tu otázka, či môžu zmluvné strany dohodnúť svoje vzájomné vzťahy takým spôsobom, že úplne vylúčia možnosť odstúpenia od zmluvy na dobu neurčitú explicitne, alebo ju vylúčia fakticky stanovením nereálnych podmienok, na základe ktorých by sa od zmluvy malo dať odstúpiť.

Otázka odmedzenia dispozitívneho ustanovenia sa riešila už aj pred krajským súdom v Žiline v odvolacom konaní proti rozhodnutiu okresného súdu o neplatnosť výpovede z nájmu nebytového priestoru. Otázka sa dostala aj na dovolací súd, ktorý však dovolanie odmietol nakoľko dovolanie smerovalo proti rozhodnutiu, proti ktorému nebolo dovolanie prípustné. Musíme si teda vystačiť s názorom krajského súdu, ktorý sa k vylúčeniu dispozitívnosti § 10 zákona č. 116/1990 Zb. vyjadril, že sú rozhodujúce tie ustanovenia zmluvy, v ktorých si účastníci dohodli tri výpovedné dôvody. Podľa § 10 citovaného zákona zmluvu možno vypovedať aj bez udania dôvodu, ak však nebolo dohodnuté inak. Uvedené dispozitívne ustanovenie zákona účastníci vylúčili tým, že si dojednali v prípade prenajímateľa tri výpovedné dôvody.*

Súd sa ďalej vyjadril, že popri zmluvne dohodnutých dôvodoch pre vypovedanie nájomného vzťahu nemožno vylúčiť ani uplatnenie výpovedných dôvodov stanovených v § 9 ods. 2 a 3 zákona č. 116/1990 Zb., pretože sa jedná o kogentné ustanovenie zákona, ktoré je potrebné aplikovať aj na ustanovenia zmluvy o nájme na dobu neurčitú s obmedzenou možnosťou výpovede. Pre platné ukončenie nájomného vzťahu výpoveďou je potrebné, aby nájomný vzťah bol vypovedaný buď zo zákonných alebo zmluvne dohodnutých výpovedných dôvodov, ak dohoda alebo zákon neumožňujú nájomný vzťah vypovedať bez udania dôvodu.**

Súd teda v rámci svojej rozhodovacej činnosti v odôvodnení rozsudku dospel k záveru, že dispozitívnosť ustanovenia § 10 zákona nie je absolútna, ale je obmedzená zákonnými dôvodmi, ktoré sú ustanovené v § 9 odsekoch 2 a 3. Tieto zákonné dôvody primárne upravujú výpovedné dôvody pre skončenie nájomného vzťahu na dobu neurčitú. Na základe takéhoto výkladu treba ustanovenia § 9 odsek 2 a 3 chápať ako zákonné obmedzenie zmluvnej voľnosti tak prenajímateľa ako i nájomcu z dôvodu ochrany zmluvných strán proti prílišne nevyváženým zmluvám, ktorými by si strana mohla zabezpečiť zjavne výhodnejšie postavenie.

* rozsudok Krajského súdu v Žiline zo 6. decembra 2006, sp. zn. 6 Co 616/2005

** rozsudok Krajského súdu v Žiline zo 6. decembra 2006, sp. zn. 6 Co 616/2005

Nebezpečenstvo obmedzenia možnosti vypovedania zmluvy sa týka najmä strany prenajímateľa nebytových priestorov, pretože ak by raz podpísal takto pre neho nevýhodnú zmluvu, nemal by v podstate prakticky žiadnu možnosť dania platnej výpovede. Ak by teda nájom neskončil dohodou, alebo iným spôsobom, mohol by sa za dlhšie časové obdobie dostať do nevýhodného postavenia z dôvodu zodpovedajúcemu zníženie kúpnej sily peňazí, teda inflácie, alebo inému dôvodu, akým by mohlo byť napríklad „zlukratívnenie“ oblasti, kde sa nehnuteľnosť, ktorá tvorí predmet nájmu, nachádza. Predávajúci by sa teda mohol dostať do pozície, kedy by bol nútený zotrvať v pre neho nevýhodnom nájmom vzťahu bez možného východiska. Toto nebezpečie je teda zredukované možnosťou využitia zákonných dôvodov na danie výpovede, ktoré sa týkajú primárne nájmu na dobu určitú, i pri nájme na dobu neurčitú so zmluvne obmedzenou možnosťou dania platnej výpovede.

Otázka nevyvovedateľnosti zmluvy je ešte páľčivejšia v prípadoch, ak je nájomné stanovené len symbolickou výškou. Často krát sa totiž stáva, že prenajímateľ a nájomca sú pri uzatváraní osoby s dobrými vzťahmi, prípadne môže ísť i o osoby v rodinnom zväzku. Takéto osoby často krát vstupujú do zmluvného vzťahu s ústnou dohodou, že nájom je dočasný, príp. že nájomca neskôr predmet nájmu odkúpi a dôjde k zániku nájmu splynutím osoby prenajímateľa a nájomcu.

Ak sa v takýchto prípadoch stane, že zmluvné strany si v písomnej zmluve na nájom na dobu neurčitú dohodnú otázky možnosti výpovede inak, teda ak obmedzia možnosti výpovede, môže sa prenajímateľ dostať do nezávideniahodnej situácie. Často krát sa totiž stáva, že vzťahy ľudí sa zhoršia, a tým sa i stratí vôľa spolupracovať s druhou stranou a dodržiavať prípadné ústne dohody o budúcom stave, ktoré sú bez uznania povinnej strany prakticky nedokázateľné a tým aj nevyožiteľné. Ak dôjde k takémuto scenáru, tak prenajímateľ sa dostáva do pozície, kedy je nútený pokračovať v prenechávaní predmetu nájmu do užívania nájomcovi, bez zdanlivo akejkoľvek možnosti takýto nevýhodný stav pre neho.

Súlad „fakticky nevyvovedateľnej“ zmluvy na dobu neurčitú s § 39 OZ

O dobrých mravoch sa už napísalo mnoho. My pre náš účel budeme vychádzať z koncepcie týkajúcej sa výkladu pojmu dobré mravy, ktorú vymedzil Najvyšší súd Slovenskej republiky. Dobré mravy možno charakterizovať ako obvyklé, poctivé a spravodlivé správanie sa, ktoré zodpovedá základným, v spoločnosti prevládajúcim morálnym zásadám.*

Na základe súčasného chápania pojmu dobrých mravov a taktiež neochoty súdov rozhodovať o neplatnosti právnych úkonov na základe rozporu s nimi je ale veľmi

* rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. Zn. Obdo V 53/2003 In Zbierka stanovísk Najvyššieho súdu SR a rozhodnutí súdov SR č. 5/2005

nepravdepodobné, či by zmluvu o nájom nebytových priestorov, v ktorej je možnosť výpovede obmedzená, bolo možné úspešne napadnúť na základe § 39 OZ z toho dôvodu, že obsah zmluvy sa prieči dobrým mravom a neodôvodnene zvyhodňuje stranu nájomcu, pretože takýto prenajímateľ nemá postavenie rovnocenného partnera právneho vzťahu a že prenajímateľ nemá bez dohody s druhou stranou zmluvný vzťah šancu ukončiť. Použitie ustanovenia § 39 je podľa súčasnej súdnej praxe považované za poslednú možnosť a môže sa použiť iba subsidiárne k napadnutiu právnych úkonov na základe rozporu so zákonmi, alebo na základe ich obchádzania. Nemožnosť použitia § 39 by ďalej mohla spočívať v tom, že aj keby samotná zmluva reštriktívne upravila výpovedné dôvody, možnosť strán jednostranne výpoveďou ukončiť zmluvný vzťah podľa zákonných dôvodov § 9 ods. 2 a 3 stále trvá. pretože ide o kogentnú zákonnú úpravu, od ktorej sa nemožno odchyliť.

Rozpor s dobrými mravmi na základe § 39 by však mohlo prichádzať do úvahy v tom prípade, ak by dojednané nájomné značne nezodpovedalo všeobecným trhovým cenám, alebo by bolo dokonca dohodnuté za minimálnu odplatu, často symbolické 1 euro a v minulosti 1 korunu. Otázne je, či by sa napadala celá zmluva, alebo len konkrétne ustanovenie zmluvy zamedzujúce využitie dispozitívneho ustanovenia § 10 zákona 116/1990 Zb. Strana napádajúca zmluvu (do úvahy prichádza v podstate len prenajímateľ) by sa mohla pravdepodobne úspešne domáhať vyhlásenia absolútnej neplatnosti zmluvy, pretože takáto zmluva by už bola zjavne nevyvážená a obojstranné plnenie by si ani zďaleka nezodpovedalo. To, že i v takomto prípade by zákon priznával prenajímateľovi výpovedné dôvody, ktoré sú kogentne ustanovené pre nájmy na dobu neurčitú by nepredstavovalo dostatočné vyváženie zmluvy.

Analogicky by sa takáto situácia dala veľmi vzdialene porovnať s riešením, k akému dospeli sudy pri rozhodovaní o úžere. Napriek absencii explicitnej právnej úpravy neplatnosti úžery, resp. značného znevýhodnenia jednej zo zmluvných strán, judikatúra dospela k záveru, že takéto zmluvy sú neplatné pre rozpor s dobrými mravmi. Ide konkrétne o zmluvy, ktoré jedna zmluvná strana uzavrie zneužívajúc niečiu neskúsenosť, tieseň, rozrušenie alebo rozumovú slabosť, pričom dá sebe alebo inému poskytnúť alebo sľúbiť plnenie, ktorého hodnota je v hrubom nepomere k hodnote vzájomného plnenia. Pre presné využitie takejto analógie by však pravdepodobne prenajímateľ musel pred súdom dokázať, že nájomca už pri uzatváraní zmluvy mal intenciu využívať nevyváženosť zmluvy.

Návrh zmeny právnej úpravy

Nedostatky súčasnej právnej úpravy týkajúcej sa skončenia nájmu nebytových priestorov na dobu neurčitú sa sčasti riešia vyššie uvedenými kogentnými ustanoveniami § 9 ods. 2 a 3 zákona, ktoré tvoria akýsi minimálny okruh výpovedných dôvodov. Otázne však je,

či je využitie zákonných výpovedných dôvodov primárne určených pre nájmy na nebytové priestory na dobu určitú postačujúce.

Na jednej strane je pravda, že uzavretie zmluvy je právny úkon, ktorým sa zmluvná strana zaväzuje k určitému konaniu, zdržaniu sa určitého konania, alebo k povinnosti niečo strpieť a zároveň na jej základe i práva nadobúda. Z toho dôvodu je v záujme samotnej zmluvnej strany podrobne sa oboznámiť s obsahom konkludovaného právneho úkonu, aby sa nezaviazala k niečomu, čo je pre ňu nevýhodné.

Avšak na strane druhej, samotný účel právneho poriadku je upravovať vzťahy medzi ľuďmi tak, aby zabezpečil čo najväčšiu mieru spravodlivosti a ochrany subjektívnych práv. Je síce pravda, že na základe zásady rovnosti subjektov súkromného práva, ktoré zmluvy uzatvárajú, by si mal každý zodpovedať za svoje záväzky, ak ich sám na seba dobrovoľne vzal. Táto zásada je jedným zo základných princípov súkromného práva a predsa je niekedy porušovaná pre ochrany iných záujmov. Najzjavnejším príkladom je asi ochrana spotrebiteľa, kde spotrebiteľ ako slabšia strana je zrejme zvýhodňovaný a chránený pred prílišne nespravodlivým zmluvným podmienkam i vtedy, ak mal možnosť sa s nimi oboznámiť, ale z nejakých dôvodov tak neurobil. Nutnosť faktického zvýhodnenia strany spotrebiteľa je odôvodnená jeho ochranou ako slabšej strany, ktorá pre svoju nevedomosť, omyl, či zmätenosť môže a často aj vstupuje do nevýhodných zmluvných dojednaní.

Tak ako v prípade ochrany spotrebiteľa, aj v našom prípade sa môže stať, že sa strana prenajímateľa dostane do zjavne nevýhodnej situácie, z ktorej by nemala žiadne reálne východisko a zostávalo by jej len čakať, že druhá strana urobí chybu, na základe ktorej by jej bolo možné dať výpoveď na základe výpovedných dôvodov uvedených v § 9 ods. 2 a 3.

I keď by išlo o podobné situácie uzavretia nevýhodných zmlúv, kde jedna strana istým spôsobom zneužije neinformovanosť alebo dôveru druhej strany, riešiť problém zjavne nevýhodného nájmu by nebolo vhodné obdobným spôsobom, akým sa rieši problematika ochrany spotrebiteľa. Možnosťou, ako by sa dali riešiť vyššie uvedené problémy a nevyrovnanosť práv a povinností zmluvných strán by bola úprava zákona vložením nových ustanovení:

§ 10a

(1) Ak nemožno od zmluvnej strany, prenajímateľa alebo nájomcu, spravodlivo vyžadovať zotrvanie v nájomnom vzťahu založenom zmluvou o nájme podľa tohto zákona, tak na návrh jednej zo zmluvných strán rozhodne o ukončení nájmu súd.

(2) Ak rozhodne o ukončení nájomného vzťahu súd podľa odseku 1, určí primeranú lehotu, dokedy má byť nehnuteľnosť vyprataná a odovzdaná na užívanie späť prenajímateľovi, nie však dlhšiu ako 3 mesiace.

Takouto úpravou by sa mohla zabezpečiť kontrola „spravodlivosti“ zmlúv o nájme nebytových priestorov uzavretých na dobu neurčitú. Súd by mohol v každom individuálnom prípade zvážiť, či je vhodné, aby konkrétna zmluva zostala v platnosti. Takýmto spôsobom by sa dala zabezpečiť ochrana pred zjavne nevýhodnými zmluvnými podmienkami a dalo by sa predísť súčasnej praxi využívania veľmi nejasného ustanovenia § 39 týkajúceho sa okrem iného i neplatnosti právnych úkonov pre ich rozpor s dobrými mravmi.

Michal Antal

ODVAHA SPOTREBITEĽA ALEBO AKO TRPEZLIVOSŤ RUŽE (NE)PRINÁŠA ?!

V dnešnej dobe je pomerne zriedkavým javom, keď sa spotrebiteľ ako zákazník postaví proti veľkému obchodnému reťazcu. Vychádzajúc z nepríliš lichotivého povedomia širokej verejnosti o slovenskej justícii, priemernej dĺžky súdneho konania a počiatocnej (ne)rovnováhy síl účastníkov konania – obchodného reťazca na jednej strane a „človeka milión“ na strane druhej, možno na prvý pohľad polemizovať, či odvaha zákazníka – spotrebiteľa nespočíva len v nedostatku jeho predstavivosti. Každopádne, kauza odstúpenia zákazníka od kúpnej zmluvy a následného uplatňovania nároku na vrátenie kúpnej ceny od obchodného reťazca bola mojou prvou skúsenosťou a prvým prípadom prideleným na riešenie od nástupu do práce na pozícii advokátskeho koncipienta.

Na tomto mieste by som si dovoľil priblížiť genézu predmetnej kauzy v rámci súdneho konania, so zreteľom na priebeh súdneho konania od podania návrhu na vydanie platobného rozkazu zo dňa 30. januára 2007 až do nadobudnutia právoplatnosti a vykonateľnosti rozsudku odvolacieho súdu vo veci samej zo dňa 10. februára 2011, resp. 14. februára 2011, a poukazom na hmotnoprávne aspekty spotrebiteľského vzťahu, vyplývajúceho z kúpy DVD rekordéra zákazníkom od jedného známeho obchodného reťazca.

Hneď na úvod upriamujem pozornosť na dĺžku trvania súdneho konania, „en bloc“ presahujúcu 4 roky. V tejto súvislosti možno uviesť, že nejde o neštandardnú dobu trvania súdneho konania. Zároveň poukazujem na skutočnosť, že súd, ako i účastníci v predmetnej veci konali a k prieťahom v zásade nedochádzalo. V kontexte dĺžky trvania koncipientskej praxe (3 roky) sa však advokátskemu koncipientovi môže ľahko stať, že sa počas svojej praxe v advokátskej kancelárii „nedožije“ meritórneho ukončenia kauzy, na ktorej sa podieľa. V našom prípade som dostal predmetnú vec na „stôl“ v štádiu, keď bolo potrebné vypracovať vyjadrenie k odporu žalovaného v súdnom konaní.

Skutkový stav

Dňa 23. júla 2006 uzatvoril zákazník (ďalej len „žalobca“) v zmysle § 588 a nasl. zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“) s obchodným reťazcom (ďalej len „žalovaný“), kúpnu zmluvu, predmetom ktorej bola kúpa DVD rekordéra za kúpnu cenu vo výške 8 099 Sk. Dňa 27. júla 2006 bol žalobca nútený reklamovať u žalovaného predmetný výrobok z dôvodu jeho „zamrznutia“. Výrobok bol žalobcovi riadne a včas vrátený ako opravený dňa 25. augusta 2006. Dňa 08. októbra 2006 žalobca DVD rekordér opätovne, 2x reklamoval z dôvodu „zamrznutia“. DVD rekordér bol opätovne vzatý do servisu a ako opravený vrátený dňa 07. novembra 2006. Dňa 25.

novembra 2006 pri opätovnej, v poradí už tretej reklamacii DVD rekordéra oznámil žalovanému, že odstupuje od kúpnej zmluvy a žiada vrátenie kúpnej ceny s tým, že žalovanému predmetný výrobok vracia. Žalobca argumentoval, že výrobok je nekvalitný a opakovane (3x) sa na ňom vyskytla tá istá vada. Poverený zamestnanec žalovaného však odmietol DVD rekordér prevziať s odôvodnením, že žalobca má možnosť odovzdať výrobok iba na reklamáciu. Po sérii neúspešných výziev žalobcu na vrátenie kúpnej ceny podal žalobca prostredníctvom advokátskej kancelárie dňa 30. januára 2007 návrh na vydanie platobného rozkazu.

Právny stav

Zohľadňujúc hore uvedený skutkový stav bolo predovšetkým potrebné vyriešiť, okrem iného, otázku opodstatnenosti nároku žalobcu na vrátenie kúpnej ceny. Za podstatné sme ako právny zástupca žalobcu považovali zodpovedanie otázky, či žalobca odstúpil od kúpnej zmluvy dôvodne a v súlade so zákonom. Bolo nevyhnutné uskutočniť výklad príslušných všeobecne záväzných právnych predpisov SR (vrátane predpisov EÚ) a dostupnej relevantnej judikatúry. Východiskom pre posúdenie nároku žalobcu bol najmä, nie však len, Občiansky zákonník v platnom a účinnom znení, zákon č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a judikatúra Najvyššieho súdu SR.

V zmysle § 623 ods. 1 OZ, *„Ak ide o vadu, ktorú nemožno odstrániť a ktorá bráni tomu, aby sa vec mohla riadne užívať ako vec bez vady, má kupujúci právo na výmenu veci alebo má právo od zmluvy odstúpiť. Tie isté práva prislúchajú kupujúcemu, ak ide síce o odstrániteľné vady, ak však kupujúci nemôže pre opätovné vyskytnutie sa vady po oprave alebo pre väčší počet väd vec riadne užívať.“*

Najvyšší súd v rozhodnutí č. R 22/1983 vyjadril názor, že za opätovný výskyt väd možno spravidla považovať vyskytnutie tej istej vady po jej aspoň dvoch predchádzajúcich opravách.

Na základe uvedeného mal žalobca za to, že naplnil zákonné predpoklady k tomu, aby bol oprávnený odstúpiť od kúpnej zmluvy. DVD rekordér v krátkom čase po tretí krát zamrzol a bolo teda dôvodné domnievať sa, že na výrobku sa opätovne vyskytla tá istá vada.

Žalovaný však v priebehu prvostupňového konania namietal, že nemal za preukázané, že na výrobku sa vyskytla opätovne tá istá vada. Žalobca totiž údajne neumožnil žalovanému preskúmanie vady v reklamačnom konaní (nezohľadňujúc pritom jednostranný úkon žalobcu – odstúpenie od zmluvy s úmyslom vrátiť DVD rekordér žalovanému, ktorý si jednoducho mohol verifikovať dôvodnosť žalobcových tvrdení).

Žalobca s týmto nesúhlasil. Bol toho názoru, že DVD rekordér tretí krát „zamrzol“, posúdenie v reklamačnom konaní nebolo potrebné ani účelné. Navyše žalobca, po zlej

skúsenosti z minulosti, stratil k samotnému výrobku dôveru, pričom z jeho úsudku vyplývali pochybnosti voči možným negatívnym „účelovým“ záverom v poradí už tretieho reklamačného konania.

Dávame do pozornosti, že Najvyšší súd ďalej v predmetnom rozhodnutí „inter alia“ upresnil, že do úvahy prichádzajú pri predaji veci predovšetkým faktické vady. Za faktickú vadu *„možno pokladať aj nedostatok vlastnosti alebo prejavu, ktoré sa u tohto druhu vecí predávaných v obchode vo všeobecnosti predpokladajú“*.

Reflektujúc uvedenú skutočnosť žalobca nastavil stratégiu do ďalšieho priebehu súdneho konania. Žalobca v konaní vychádzal z tézy, že nebolo nevyhnutné preukazovať totožnosť vady výrobku v reklamačnom konaní, vzhľadom na to, že vada výrobku vykazovala na prvý pohľad rovnaký prejav (zamrzanie) a v kontexte uplynulých mesiacov bolo dôvodné domnievať sa, že ide opätovne o tú istú vadu. Žalobca mal za to, že uvedený judikát neopravňuje výhradne autorizovaný servis k zhodnoteniu vady veci, ale extenzívne, v prospech spotrebiteľa, umožňuje priamo spotrebiteľovi, aby prípadný tretí výskyt tej istej vady vyhodnotil sám. Žalobca zdôraznil, že DVD rekordér bol od samotnej kúpy oveľa častejšie v oprave než vo fatickej držbe u žalobcu, nehovoriac už o nepatrnom počte dní, keď výrobok fakticky fungoval. Navyše, skutočnosť, že interný predpis žalovaného „nepozná“ inštitút odstúpenia od kúpnej zmluvy zákazníkom, nemôže byť na ťarchu žalobcovi, práve naopak.

Prvostupňový súd vydal na radosť žalovaného po dvoch pojednávaniach rozsudok, v ktorom zamietol návrh žalobcu ako neopodstatnený. Prvostupňový súd v odôvodnení v zásade, pridŕžajúc sa rozhodnutia Najvyššieho súdu uviedol, že žalovaný mal dať výrobok na reklamáciu, tak aby bolo možné hodnoverne vyvodiť záver, že ide o tú istú vadu. Okrem toho, prvostupňový súd nemal za preukázané, že žalobca platne odstúpil od zmluvy v zákonom ustanovenej forme. Žalobca údajne neuniesol dôkazné bremeno a odstúpenie od zmluvy nepreukázal.

Žalobca sa tak voči rozsudku v zmysle § 201 a nasl. zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov v plnom rozsahu odvolal, vnútorne stále presvedčený o správnosti svojho úsudku a o opodstatnenosti a morálnosti svojho nároku. Žalobca podal odvolanie najmä z dôvodu, že súd prvého stupňa vychádzal podľa neho z nesprávneho právneho posúdenia veci, a že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam. K rozuzleniu predmetnej kauzy tak došlo až na odvolacom súde.

Odvolací súd v trojčlennom senáte, na veľké prekvapenie žalovaného, po uskutočnených dvoch pojednávaniach rozhodnutie prvostupňového súdu zmenil tak, že žalovaný bol povinný zaplatiť žalobcovi peňažnú sumu vo výške 268,84 EUR, spolu

s úrokom z omeškania vo výške 9,5% ročne od 11. decembra 2006 až do zaplatenia, všetko do troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku. Odvolací súd žalobcovi priznal napokon i trovy právneho zastupovania vo výške 580,19 EUR.

Čo presvedčilo odvolací súd o pravdivosti a relevantnosti žalobcových tvrdení?

„Odvolací súd dospel k záveru, že súd prvého stupňa postupoval pri hodnotení dôkazov neprimerane arbitrárne v neprospech žalobcu ako spotrebiteľa. Citovaný judikát č. R22/1983, na ktorý v rozsudku poukázal, uvádza výklad k pojmu opätovný výskyt vady tak, že spravidla ide o výskyt rovnakej vady po aspoň dvoch predchádzajúcich opravách. V kontexte s obsahom aj iných rozhodnutí Najvyššieho súdu SR k zodpovednosti za vady predanej veci bolo treba posúdiť prejednávajúcu vec po zohľadnení všetkých súvisiacich okolností.“ „Z celkovej doby od zakúpenia veci po poslednú reklamáciu, mal navrhovateľ minimálnu možnosť výrobok riadne užívať, čo plne odôvodnilo stratu jeho dôvery v kvalite predanej veci a neprimerane ho to obmedzilo. Odvolací súd sa stotožnil s odvolacími námietkami navrhovateľa, že právo spotrebiteľa odstúpiť od zmluvy podľa § 623 ods. 1 OZ nie je možné podmieňovať internou úpravou predajcu písomne spísať reklamačný protokol a povinnosťou zistiť charakter vady výrobku len v autorizovanom servise. Takéto podmienky zo zákona pre spotrebiteľa nevyplývajú.“

Apropo odstúpenie od zmluvy. Žalobca z opatrnosti v rámci písomného vyjadrenia v odvolacom konaní opätovne zdôraznil, že pokiaľ by aj nebolo preukázané odstúpenie od kúpnej zmluvy v deň uskutočnenia uvedeného úkonu, žalobca predsa zaslal žalovanému dňa 04. decembra 2006 list, v ktorom mu odstúpenie od zmluvy, rovnako tak pre istotu a z opatrnosti, oznamoval. Táto listina bola žalovanému preukázateľne doručená a bola založená do súdneho spisu pri podaní žalobného návrhu. Skutočnosť odstúpenia od zmluvy bola preto nado všetku pochybnosť preukázaná.

Záver

Rozhodnutie odvolacieho súdu nadobudlo právoplatnosť a vykonateľnosť. Odvolací súd v nenápadnom konaní významne a odvážne prelomil doposiaľ zaužívané vzorce, schémy a vyšiel v ústrety spotrebiteľom, v záujme uprednostnenia ochrany prirodzene slabších jednotlivcov pred záujmami „vplyvných a silných“ subjektov. Uvedené rozhodnutie odvolacieho súdu nepochybne vítame. Stotožňujeme sa s názorom odvolacieho súdu, že nie je vždy nevyhnutné dokazovať, príkro formalisticky, tretí výskyt tej istej vady na veci. Odvolací súd v zásade len poznamenal, aby sa konkrétne kauzy posudzovali vždy jednotlivo a v širokom kontexte všetkých súvisiacich okolností. Jednoduché, brilantné, spravodlivé. Bolo by zaujímavé sledovať, ako by sa s nastolenou kauzou vysporiadal Najvyšší súd SR, ktorého rozhodnutie by malo z právneho hľadiska veľmi významnú relevanciu. Pokiaľ by Najvyšší súd pokračoval v trende nastolenom krajským súdom, možno by sme sa dočkali

okamihu, keď by bol starší judikát z roku 1983 prelomený ako celok novým rozhodnutím, reflektujúcim viac súčasnú dobu a celospoločenské usporiadanie. Takto definované rozhodnutie by možno pomohlo ustáliť, zjednotiť a sprehľadniť rozhodovaciu činnosť súdov, a následne i urýchliť súdne konania.

Čo sa týka žalovaného, tomu bola uložená povinnosť uhradiť (spolu s trovami) viac než trojnásobok toho, čo žiadal uhradiť žalobca v súvislosti so zakúpeným DVD pri odstúpení od zmluvy. Spravodlivosti bolo po viac než štyroch rokoch učinené za dosť. Odhodlanie žalobcu prinieslo ovocie a svojho práva sa napokon domohol. Pociťuje však žalobca po tom všetkom satisfakciu? Zatiaľ azda len morálnu. Žalovaný si totiž svoju povinnosť v určenej lehote nesplnil. Žalobcovi nezostávalo iné, než podať návrh na vykonanie exekúcie. Žalovaný do dnešného dňa neuhradil žalobcovi nič. Žalovaný ako právnická osoba necíti emóciu. Nehnevá sa, netrpí, rozsudok krajského súdu ho finančne zjavne „nepoloží“. Žalobca trpezlivo čaká. Ako spotrebiteľ nemá veru na ružiach ustlané. Štyri roky stresu, napätia, úzkosti, spokojnosti ale i sklamaní. Resultát? Dvaja poškodení – žalobca a....DVD rekordér.

*Mgr. Pavel Gavorník, advokát
partner Pacalaj, Palla a partneri, s.r.o.*

SÁGA O PREDKUPNOM PRÁVE

A zrazu sa môj študentský život skončil. Nastali štátnice. Ako voda v Trnávke ubehlo aj poštátnicové obdobie čakania na zázrak (a na diplom) a nastúpila krutá realita. Po početných pokusoch vkĺznuť do pracovného pomeru som v jednom takom zakotvil a privítal ma vo svojich radoch a stĺpcoch kolektív advokátskej kancelárie Pacalaj, Palla a partneri, s.r.o. Dnes sa už len usmejem pri spomienke na môj prvý deň v práci, ktorý niesol znaky značnej „vymletosti“ a zmätených pokusov o návrh akejsi zmluvy. Odvtedy čas pokročil a pribudli nové skúsenosti, zážitky a výsledky. O jednom takom zážitku by som vám, čitateľom, rád porozprával alebo ... ako raz jeden spoluvlastník mal problém s právom predkupným ...

Kde bolo, tam bolo, v jeden všedný pracovný deň jesenného nádychu som ráno otvoril pracovnú e-mailovú schránku, v ktorej svietil e-mail od klienta – pána Lastovičku. Na pána Lastovičku vraj bola podaná žaloba, pretože prevádzal svoj spoluvlastnícky podiel na nehnuteľnostiach, objekte Hôrka, na pána Vrabca a – údajne – svojím konaním porušil zákonné predkupné právo svojho spoluvlastníka – pána Jastraba. Pán Jastrab sa preto touto žalobou domáha neplatnosti kúpnej zmluvy medzi pánom Lastovičkom a pánom Vrabcom. Tvrdí, že § 140 Občianskeho zákonníka mu priznáva predkupné právo, ktoré vraj nemohol riadne využiť, lebo pán Lastovička, jeho podarený spoluvlastník, mu v tom vraj zabránil. Pod žalobou podpísaný ... pán právny zástupca doktor Petržlen.

Po prečítaní e-mailu som si zase povzdychol, ako obvykle, že kedy budú ľudia múdri, následne som však vzal telefón a pozval pána Lastovičku na okamžitú návštevu našej kancelárie. Na prvej porade s klientom sme sa promptne dohodli, že: „... áno, budeme Vás právne zastupovať, aj odmena nám patrí, asi takáto, a dovoľujeme si Vás (úctivo, inak sa to vlastne ani nedá) požiadať o Váš autogram na týchto pár potrebných dokumentoch, však súdiť sa za Vás bez plnej moci nemožno ...“. Medzitým mi zazvonil telefón asi dvakrát (nejaký pán klient a teta s marketingovým janneviemčím „Dobrý deň, máte 10 minút na ...“ „Nemáme, dopočutia!“ ...) a nervozita pracovného dňa narastala, nakoľko zas a znova je potrebné ešte pripomenkovať nejakú inú zmluvu, a to hneď!, asap! a najlepšie do hodiny. Uff! No dobre. Zmluva je hotová a ja som sa začítal do žaloby voči žalovaným – pán Lastovička a pán Vrabec: „Žalobca je v podiele 1/2 podielovým spoluvlastníkom ...“ Žalobu som prečítal, a keďže bolo potrebné sa k nej vyjadriť, otvoril som príslušné účinné znenie Občianskeho zákonníka a zamyslel som sa (*skutkový stav*):

Žalovaný v 1. rade bol spoločne so žalobcom podielovým spoluvlastníkom nehnuteľností objektu Hôrka, v ktorých pôvodne spoločne podnikali. Po ukončení spoločného podnikania sa ich vzájomné vzťahy zhoršili a žalovaný v 1. rade sa teda

rozhodol svoj spoluvlastnícky podiel na nehnuteľnosti predať. Dňa toho a toho poslal žalovaný v 1. rade žalobcovi list, v ktorom uviedol, že vzhľadom na nemožnosť riadne užívať objekt Hôrka sa rozhodol svoj spoluvlastnícky podiel na objekte Hôrka predať a že ponúka tento podiel na kúpu za kúpnu cenu vo výške 50 000 EUR, ktorá je stanovená ku dňu podpísania kúpnej zmluvy a platí do možnosti jej zvýšenia. V prípade záujmu má žalobca poslať podpísanú kúpnu zmluvu v 4 vyhotoveniach. Žalobca reagoval o približne 2 mesiace neskôr vyjadrením, kde uviedol, že ponuku akceptuje s tým, že cena, za ktorú by podiel odkúpil, bude stanovená na základe znaleckého posudku znalca z príslušného odboru, pretože tvrdil, že až na základe odborného posudku je možné určiť cenu nehnuteľnosti a tým aj cenu spoluvlastníckeho podielu. Pán Jastrab ďalej uviedol, že s pánom Lastovičkom predtým spoločne podnikal a uviedol, že výsledok rozdeľovania spoločného majetku z podnikania bude súčasťou spôsobu vyplatenia kúpnej ceny za ponúknutý spoluvlastnícky podiel, keďže objekt Hôrka má byť súčasťou rozdeľovaného spoločného majetku. Pán Lastovička na tento list už nereagoval a o mesiac neskôr previedol svoj spoluvlastnícky podiel riadnou kúpnu zmluvou na pána Vrabca za kúpnu cenu 50 000 EUR. Pán Jastrab v žalobe tiež tvrdí, že pán Lastovička užíva objekt Hôrka ako skladové priestory, pričom pán Vrabec ako nový nadobúdateľ podielu na objekte Hôrka sa o nehnuteľnosť nestará a ani ju neužíva. Na objekte Hôrka viazne podľa pána Jastraba aj hypotekárny úver a pán Vrabec, ako aj pán Lastovička ho vraj nesplácajú, pričom na užívaní sa tiež vraj nepodieľajú. Preto má pán Jastrab naliehavý právny záujem na súdnom určení neplatnosti kúpnej zmluvy medzi pánom Lastovičkom a pánom Vrabcom.

Dost' bolo zamýšľania, máme sa vyjadriť k žalobe pána doktora Petržlena. Otvoril som komentár k Občianskemu zákonníku (OZ) a pripravil si do vzorového dokumentu s hlavičkou úvodné vety - v ktorom konaní, kto sú jeho účastníci, predmet sporu, k čomu sa idem vyjadrovať a tak ďalej.

Potom som sa pustil do analýzy ustanovení zákonov, ktoré sa na prípad vzťahujú (*právny stav*):

Zákonné predkupné právo podielového spoluvlastníka upravuje § 140 OZ tak, že „*ak sa spoluvlastnícky podiel prevádza, majú spoluvlastníci predkupné právo, ibaže ide o prevod blízkej osobe.*“ Výkon zákonného predkupného práva nie je výslovne v zákone upravený, je nutné preto postupovať podľa všeobecnejších ustanovení alebo s použitím analógie legis podľa § 853 ods. 1 OZ či analógie iuris. Ponúka sa analógia legis podľa ustanovení § 602 a nasl. OZ. Predkupné právo podľa § 603 ods. 1 OZ „*ukladá povinnosť iba tomu, kto slúbil vec ponúknuť na predaj*“. Podľa § 603 ods. 1 OZ „*ak sa predkupné právo porušilo, môže sa oprávnený buď od nadobúdateľa domáhať, aby mu vec ponúkol na predaj, alebo mu zostane predkupné právo zachované.*“ Podľa § 605 OZ „*ak nie je dohodnutá doba, dokedy sa má predaj uskutočniť, musí oprávnená osoba vyplatiť*

hnutelnosť do ôsmich dní, nehnuteľnosť do dvoch mesiacov po ponuke. Ak táto doba uplynie márne, predkupné právo zanikne. Ponuka sa vykoná ohlásením všetkých podmienok; ak ide o nehnuteľnosť, musí byť ponuka písomná." Podľa § 606 OZ „*kto je oprávnený kúpiť vec, musí zaplatiť cenu ponúknutú niekým iným, ak nie je dohodnuté inak. Ak nemôže vec kúpiť alebo ak nemôže splniť podmienky ponúknuté popri cene a ak ich nemožno vyrovnáť ani odhadnou cenou, predkupné právo zanikne.*" Iné ustanovenia o zmluvnom predkupnom práve v konkrétnom prípade nemožno per analogiam použiť, pretože nemajú s predmetom konania súvis. Ako vykonať ponuku, predpisuje teda § 605 OZ. Ponuku predávajúceho spoluvlastníka adresovanú druhému spoluvlastníkovi upravuje § 43a a nasl. OZ, keďže táto predstavuje návrh na uzavretie zmluvy, a to kúpnej zmluvy, pretože je prejavom vôle smerujúcim k uzavretiu zmluvy spĺňajúcim podmienky § 43a ods. 1 OZ. Druhý spoluvlastník má možnosť ponuku prijať alebo odmietnuť. Prijatie ponuky je upravené v § 43c ods. 1 OZ. Odmietnutie ponuky nie je výslovne upravené, ale podľa § 44 ods. 1 in fine OZ „*Mlčanie alebo nečinnosť samy o sebe neznamenajú prijatie návrhu.*" a podľa § 44 ods. 2 OZ „*Prijatie návrhu, ktoré obsahuje dodatky, výhrady, obmedzenia alebo iné zmeny, je odmietnutím návrhu a považuje sa za nový návrh. Prijatím návrhu je však odpoveď, ktorá vymedzuje obsah navrhovanej zmluvy inými slovami, ak z odpovede nevyplýva zmena obsahu navrhovanej zmluvy.*" Podstatné náležitosti kúpnej zmluvy upravuje najmä § 588 a nasl. OZ, a to predmet kúpy a kúpnu cenu. Kúpnu cenu ako jednu z podstatných náležitostí kúpnej zmluvy upravuje aj zákon č. 18/1996 Z. z. o cenách v platnom znení (ZOC), a to ustanovenie § 2 ods. 1 ZOC: „*Cena je peňažná suma dohodnutá pri nákupe a predaji tovaru.*" a aj ustanovenie § 3 ods. 1 ZOC: „*Dohoda o cene je dohoda o výške ceny alebo dohoda o spôsobe, akým sa cena vytvorí, s podmienkou, že tento spôsob cenu dostatočne určuje. Dohoda o cene vznikne aj tým, že kupujúci zaplatí cenu tovaru vo výške požadovanej predávajúcim.*"

Keďže druhý spoluvlastník pán Jastrab namieta porušenie svojho zákonného predkupného práva tým spôsobom, že žaluje o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy, je potrebné analyzovať platnosť kúpnej zmluvy, ktorým bol scudzený spoluvlastnícky podiel pôvodného spoluvlastníka pána Lastovičku na pána Vrabca. Podľa § 37 ods. 1 OZ „*právny úkon sa musí urobiť slobodne a vážne, určito a zrozumiteľne, inak je neplatný.*" Podľa § 40 OZ „*ak ide o dôvod neplatnosti právneho úkonu podľa ustanovení § 49a, 140, § 145 ods. 1, § 479, § 589, § 701 ods. 1 a § 741b ods. 2, považuje sa právny úkon za platný, pokiaľ sa ten, kto je takým úkonom dotknutý, neplatnosti právneho úkonu nedovolá. Neplatnosti sa nemôže dovolávať ten, kto ju sám spôsobil. To isté platí, ak právny úkon nebol urobený vo forme, ktorú vyžaduje dohoda účastníkov (§ 40). Ak je právny úkon v rozpore so všeobecne záväzným právnym predpisom o cenách, je neplatný iba v rozsahu, v ktorom odporuje tomuto predpisu, ak sa ten, kto je takým úkonom dotknutý, neplatnosti dovolá.*" Neplatnosti sa však môže dovolávať dotknutý spoluvlastník iba určovacou žalobou, na ktorej musí mať

naliehavý právny záujem. Posúvam sa preto vo svojej analýze k procesnoprávnej stránke celého prípadu. Má žalobca – pán Jastrab, naliehavý právny záujem? Určovaciú žalobu upravuje § 80, písm. c) Občianskeho súdneho poriadku (O. s. p.) takto: „*Návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä, o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.*“ K takémuto určeniu je nutné však vyriešiť prejudiciálnu otázku platnosti scudzovacieho úkonu. Naliehavý právny záujem však zákon nedefinuje. Ďalšou pomôckou preto môže byť iba nejaká vhodná judikatúra súdov ...

... po chvíľke hľadania som v rámci analýzy objavil dve rozhodnutia súdov, veď nie sme prví a ani poslední, ktorí podobný prípad posudzujú.

Najvyšší súd ČR a Najvyšší súd SR vymedzujú naliehavý právny záujem z pohľadu opodstatnenosti určovacej žaloby: „*určovacia žaloba prichádza do úvahy vtedy, keď jej prostredníctvom možno eliminovať stav ohrozenia práva alebo neistoty v právnom vzťahu, pričom k zodpovedajúcej náprave nemožno dospieť iným spôsobom ...*“ (NS ČR, sp. zn. 3 Cdon 1338/96) a „*určovacia žaloba nie je spravidla opodstatnená najmä vtedy, ak vyriešenie určitej otázky neznamená úplné vyriešenie obsahu spornosti daného právneho vzťahu alebo práva, alebo ak požadované určenie má povahu (len) predbežnej otázky vo vzťahu k posúdeniu, či tu je (nie je) právny vzťah alebo právo ...*“ (NS SR, sp. zn. 3 Cdo 112/2004).

Zhodnotiac právny a skutkový stav, uviedol som do vyjadrenia k žalobe doktora Petržlena nasledovné tvrdenia a právny názor (*právna kvalifikácia*):

Áno, pán Jastrab je podielovým spoluvlastníkom objektu Hôrky, lenže spolu s pánom Lastovičkom nadobudli spoluvlastnícke podiely až po skončení spoločného podnikania. Takže nie je pravdivé tvrdenie pána Jastraba, že objekt Hôrka slúžil spoločnému podnikaniu oboch, keďže pán Jastrab potvrdil sám, že deň skončenia spoločného podnikania bol skorší, než deň nadobudnutia vlastníckeho práva k objektu Hôrka. Irelevantná je skutočnosť tvrdená pánom Jastrabom, že objekt Hôrka bol oboma spoluvlastníkmi užívaný už počas spoločného podnikania, ešte pred nadobudnutím vlastníckeho práva k objektu Hôrka. Namietal som ďalej ešte niektoré detaily zo žaloby doktora Petržlena za pána Jastraba, avšak tieto súviseli iba okrajovo s predmetom sporu. Žalujúci pán Jastrab však sám doložil do súdneho spisu spolu so žalobou ako listinu ponuky pána Lastovičku, tak aj reakciu pána Jastraba. Predloženie ponuky pán Jastrab nepopiera. V ponuke pán Lastovička riadne vymedzil obsah navrhovanej kúpnej zmluvy vrátane určenia kúpnej ceny 50 000 EUR. Pán Jastrab však žiadal určiť kúpnu cenu znaleckým posudkom. Zmenil tým obsah navrhovaný pánom Lastovičkom v ponuke a preto hoci výslovne uviedol, že akceptuje ponuku pána Lastovičku, prijatie ponuky s výhradou v otázke kúpnej ceny je potrebné považovať podľa § 44 ods. 2 OZ za odmietnutie pôvodného návrhu (ponuky) a za návrh nový zo strany pána Jastraba. Keďže pán Lastovička mlčal (nereagoval na nový návrh pána

Jastraba), má za logickým výkladom za to, že návrh odmietol, keďže mlčanie neznamena prijatie. Rovnako aj ZOC považuje kúpnu cenu za cenu, ktorú si dohodnú a bez dohody strán o cene nemožno uzatvoriť kúpnu zmluvu. Do vyjadrenia k žalobe som okrem uvedenej kvalifikácie preto napísal, že pán Lastovička riadne ponúkol na kúpu svoj spoluvlastnícky podiel a keďže pán Jastrab ponuku odmietol, pán Lastovička mohol previesť svoj spoluvlastnícky podiel na pána Vrabca, čo aj riadnym spôsobom urobil.

Keďže doktor Petržlen využil inštitút určovacej žaloby, je potrebné skúmať, či v prípade určovacej žaloby pána Jastraba bol daný naliehavý právny záujem. Podľa judikatúry súdov som vedel, že naliehavý právny záujem je daný iba vtedy, pokiaľ táto určovacia žaloba odstráni spornosť v právnom vzťahu medzi účastníkmi alebo eliminuje stav ohrozenia práva alebo neistoty v právneho vzťahu, pričom k náprave nemožno dospieť iným spôsobom, napr. žalobou na plnenie. V prípade úspechu určovacej žaloby pána Jastraba však takýto následok nenastane. Spoluvlastnícky podiel na objekte Hôrka by získal naspäť pán Lastovička a keďže od ponuky pána Lastovičku pánovi Jastrabovi už uplynula lehota na zapltenie podľa § 605 OZ, predkupné právo pána Jastraba by zaniklo. Pán Jastrab by preto nedosiahol kúpu spoluvlastníckeho podielu. Tento výsledok by dosiahol iba žalobou o nahradenie prejavu vôle, ktorou by bola súdnou cestou nahradená vôľa nadobúdateľa – pána Vrabca pri uzatváraní kúpnej zmluvy na základe ponuky pána Jastraba. Preto mám za to, že v žalobe doktora Petržlena nebol preukázaný naliehavý právny záujem na požadovanom určení.

Záverom môžem svoje vyjadrenie zhrnúť s tým, že jednak odmietnutím ponuky stratil pán Jastrab nárok na kúpu prevádzaného spoluvlastníckeho podielu, jednak nepreukázal naliehavý právny záujem na podanej určovacej žalobe a jednak uvádza len špekulatívne tvrdenia o spoločnom podnikaní, ktoré zastierajú nedostatok potrebných právnych argumentov. Preto žiadam žalobu doktora Petržlena zamietnuť. A samozrejme, uplatňujem si trovy vrátane trov nášho zastúpenia.

A finito, vyjadrenie dokončené! Môžem ho vytlačiť v potrebnom počte vyhotovení, doplniť plnú moc a ostatné prílohy a exportovať na súd. A čakám ...

... dni ubiehajú, samé okamžité zadania, samé kričiacie lehoty, pojednávania, rokovania, zmluvy ...

... a pozerám ráno na stôl, aha, obálka zo súdu, píše pán doktor Petržlen! A aj súd mi píše! No, najprv sa zahryzneme do vyjadrenia pána doktora Petržlena ... píše, že:

- a) svoje tvrdenia o spoločnom podnikaní môže preukázať aj ohliadkou, aj listinami,
- b) kúpnu cenu chce určiť znaleckým posudkom a chce kúpnu cenu započítavať pri vypořiadaní majetku zo spoločného podnikania proti pohľadávkam pána Jastraba,

- c) je daný naliehavý právny záujem, pretože pán Jastrab je v neistote, nakoľko spoločný majetok zo spoločného podnikania s pánom Lastovičkom doposiaľ nie je vyporiadaný a pán Jastrab musí splácať aj hypotekárny úver, toto by žaloba o nahradenie prejavu vôle nevyriešila, pretože voči pánovi Vrabcovi by si pán Jastrab nemohol svoje pohľadávky proti pohľadávke na kúpnu cenu započítať,
- d) pán Lastovička previedol údajne na pána Vrabca svoj podiel v skutočnosti bezodplatne, simulujúc kúpu namiesto darovania, a navyše pán Vrabec a pán Lastovička sú dobrými kamarátmi s úzkymi väzbami,
- e) režim výkonu predkupného práva nemôže byť totožný s režimom uzatvárania zmlúv, zákon ani judikatúra údajne nikde nedefinuje, že snaha kupujúceho o dosiahnutie spravodlivej kúpnej ceny sa bez ďalšieho považuje za odmietnutie využitia predkupného práva, možné sú preto údajne aj viackolové rokovania o využití predkupného práva, inak by bolo možné jednoducho obchádzať účel zákonného predkupného práva, pán Lastovička vraj pripúšťa viackolovosť rokovaní tým, že v ponuke uvádza možnosť zvýšenia ceny, čo mohlo byť dosiahnuté navrhovaným znaleckým posudkom,
- f) navrhuje dôkazy, ktorými chce zistiť, či bola kúpna cena pánom Vrabcom reálne zaplatená a či bolo podané pánom Lastovičkom nejaké daňové priznanie.

Nuž, pán doktor Petržlen sa rozpísal ... a čo súd? Okresný súd píše, že sa bude pojednávať dňa toho a toho v pojednávacej miestnosti ... takže sa porozprávame s pani sudkyňou a pokúsime sa jej vysvetliť, že máme formálnu pravdu, aby nejako už ten neželaný žalobný pokus zamietla.

A hoci som v skutočnosti napísal ešte jedno písomné vyjadrenie a až potom sme sa porozprávali s pani sudkyňou, zjednodušíme si to trošku a porozprávame pani sudkyňu všetko, čo bolo vo vyjadrení a čo sme jej porozprávali, keďže ďalšie moje písomné vyjadrenie bolo zamýšľané skôr s iným cieľom, než úspech v tomto konkrétnom konaní. A tak sme sa s pánom Lastovičkom stretli a išli ráno na súd, tak, ako si nás pani sudkyňa zavolala. Pán Jastrab s doktorom Petržlenom prišli tiež. Usadili sme sa, po pravici pani sudkyňa a pred nami oproti pánu Jastrab s doktorom Petržlenom a mohli sme začať.

Prvý vystúpil so svojim názorom doktor Petržlen, ktorý doplnil niekoľko detailov, no v podstate zotrval na svojom vyjadrení a žalobe. Okrem iného tvrdil, že je prípustná zmena kúpnej ceny. Podľa neho pán Lastovička mal reagovať na list pána Jastraba o tom, že prijíma ponuku s výhradou a mal mu oznámiť svoje stanovisko, najmä to, či platí možnosť zvýšenia kúpnej ceny z 50.000 EUR uvedená v ponuke. Uviedol, že pán Jastrab údajne užíva objekt Hôrka len do výšky svojho spoluvlastníckeho podielu.

K tomu, čo pán doktor Petržlen predniesol, som samozrejme zaujal stanovisko. Znaleckým posudkom nemá prečo byť dosiahnutá vyššia cena, keďže sám pán Jastrab má

záujem na čo najnižšej kúpnej cene. Záujem znižovať kúpnu cenu však pán Lastovička ako predávajúci nemá, preto mlčal vo vzťahu k pánovi Jastrabovi. Pán Lastovička nemá povinnosť viesť viackolové rokovania ani informovať pána Jastraba, s kým ešte o predaji spoluvlastníckeho podielu rokuje. Má povinnosť pánovi Jastrabovi len predložiť riadnu ponuku. Pán Jastrab nemôže užívať objekt Hôrka len do výšky svojho spoluvlastníckeho podielu, pretože spoluvlastnícky podiel je imaginárna zákonná konštrukcia, vyjadrujúca mieru práv a povinností k celku. Pán Lastovička nie je ani povinný poučovať pána Jastraba o tom, že jeho ponuku odmietol, nakoľko toto bolo zrejme z dôvodu nedosiahnutia dohody o kúpnej cene. Pánom Jastrabom spomínaný údajne hypotekárny úver je v skutočnosti iba úverom splátkovým a počas spoločného podnikania pri prevzatí úveru pánom Jastrabom a pánom Lastovičkom nebol udelený súhlas vtedajšieho vlastníka objektu Hôrka, a preto tieto skutočnosti nijako neovplyvnia právne postavenie pána Jastraba pri prevode podielu jeho spoluvlastníka. Pán Lastovička nemá záujem na započítavaní kúpnej ceny a keďže objekt Hôrka vlastnícky nepatril do spoločného podnikania, neexistuje právny dôvod toho, aby bol objekt Hôrka predmetom vyporiadania zo spoločného podnikania a kúpna cena započítavaná proti pohľadávkam pána Jastraba zo spoločného podnikania. Pán Jastrab nemá naliehavý právny záujem, nakoľko sa nemení prevodom spoluvlastníckeho podielu na objekte Hôrka právne postavenie pána Jastraba. Tvrdenia o simulovanom právnom úkone pán Jastrab zatiaľ nepreukázal, a pán Lastovička je toho názoru, že to ani nie je nevyhnutné, nakoľko nie je daný naliehavý právny záujem ...

Súd po vypočutí účastníkov konania a jedného svedka, ktorý mnou tvrdené skutočnosti potvrdil, odročuje pojednávanie za účelom prednesu záverečných rečí ...

... a opäť sa nachádzam v pojednávacej miestnosti, doktor Petržlen prednáša záverečnú reč, v ktorej rekapituluje a uvádza, že ak oprávnený z predkupného práva vyjadří s ponukou povinného z predkupného práva výslovný súhlas, nemožno jeho reakciu bez ďalšieho považovať za odmietnutie podľa § 44 ods. 2 OZ. Sám pán Lastovička nevyhlásil možnosť zmeny kúpnej ceny, pripustil totiž jej zvýšenie. V ustanovení § 606 OZ je zakotvená pod následkom zániku predkupného práva iba povinnosť zaplatiť cenu ponúknutú iným záujemcom. Ak takáto cena bola ponúknutá pánovi Lastovičkovi, mal to do ponuky výslovne uviesť. Ak by zákonodarca mal v úmysle zakotviť jednokolovosť rokovaní o výkone predkupného práva, uviedol by to výslovne v § 140 OZ. Pokiaľ takáto cena nebola stanovená podľa zákona ani iným záujemcom v ponuke, mala byť stanovená kúpna cena podľa všeobecnej úrovni cien. Preto má pán doktor Petržlen za to, že pán Lastovička porušil predkupné právo pána Jastraba, keďže v ponuke jasne neuviedol podmienky využitia predkupného práva. Zároveň doktor Petržlen sumarizuje všetky podľa neho podozrivé okolnosti sprevádzajúce prevod spoluvlastníckeho podielu na pána Vrabca. Tvrdí, že pán Jastrab je v nevýhodnejšom právnom postavení a preto žiada žalobe vyhovieť a uložiť navyše

pánovi Lastovičkovi a pánovi Jastrabovi povinnosť nahradiť pánovi Jastrabovi trovy konania vrátane trov právneho zastúpenia.

Keď pán doktor Petržlen dohovoriť, vyzvala pani sudkyňa mňa. Povedal som, že sa pridám všetkým svojich doterajších vyjadrení a prednesov a navrhujem, aby súd žalobu zamietol a uložil žalobcovi povinnosť nahradiť trovy konania tak, ako budú v príslušnej lehote špecifikované.

Súd nato prijal uznesenie o skončení dokazovania a následne vyhlásil dlho-očakávaný rozsudok, v ktorom stáli 2 výroky:

I. Súd návrh z a m i e t a.

II. Žalobca je povinný zaplatiť žalovanému v rade 1 a žalovanému v rade 2 náhradu trov konania vo výške, ktorá bude vyčíslená v písomnom vyhotovení rozsudku k rukám právneho zástupcu žalovaných (identifikácia), a to všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

Naša sága týmto samozrejme nekončí. Pán doktor Petržlen samozrejme podal odvolanie. K odvolaniu sme sa mali možnosť vyjadriť. A v takomto štádiu sa spor aktuálne nachádza. Pomedzi ďalšie lehoty, zmluvy, stanoviská, rokovania a pojednávania so zvedavosťou očakávam, akým spôsobom bude postupovať odvolací súd. Možno Vám, čitateľom – študentom, budem raz môcť toto pokračovanie vhodnou formou sprístupniť. Ale dovedy... carpe diem, priatelia! Lebo študentský život sa raz skončí a potom ... bude každý z Vás mať svojich niekoľko ság.

*Mgr. Ondrej Pivarčí, advokátsky koncipient
Pacalaj, Palla a partneri, s.r.o.*

Časopis CORPUS DELICTI
vydáva
ELSA Trnava
www.tt.elsa.sk
v spolupráci
s Právnickou fakultou
Trnavskej univerzity v Trnave
iuridica.truni.sk

Adresa redakcie:

Časopis CORPUS DELICTI
Právnická fakulta TU
Kollárova 10
917 01 Trnava

Email: corpusdelicti.tt@gmail.com

Redakcia:

Kristián ČECHMÁNEK, šéfredaktor
Martin CSÁSZÁR, zástupca šéfredaktora
Nad'a KVAKOVÁ
Vladimír TOMAJ

Dizajn a obálka:

Tomáš TAKÁČ